

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

**KALVARIJOS MIESTO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS
VIETOS PLĖTROS 2024 – 2029 METŲ STRATEGIJA**

Kalvarija, 2023 m.

TURINYS

ĮVADAS	3
1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS	5
1.1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA	5
1.2. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TERITORIJOS GYVENTOJŲ APIBRĖŽTIS	6
2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ	7
2.1. POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ	7
2.2. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ	20
3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES	21
4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANT STRATEGIJĄ EIGA	26
4.1. VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS	26
4.2. KONSULTACIJŲ REZULTATAI	30
5. KALVARIJOS MIESTO 2024-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS	32
6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA	38
6.1. UŽ VEIKSMŲ, SKIRTŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJAI ĮGYVENDINTI, ATRANKĄ, STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO KOORDINAVIMĄ IR STEBĖSENĄ ATSAKINGI MIESTO VVG ORGANAI	38
6.2. VPS ĮGYVENDINIMO PROCEDŪRA VYKDANT VIETOS PLĖTROS PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ ATRANKĄ	40
6.3. VPS STEBĖSENOS TVARKA IR ĮGYVENDINIMO ETAPAI	42
6.4. VPS PAKEITIMŲ INICIJAVIMO TVARKA	43
7. PRIEDAI	45

IVADAS

Kalvarijos miesto 2024-2029 m. vietos plėtros strategija (toliau – Strategija) orientuota į miesto gyventojų socialinės įtraukties didinimą bei socialinio verslo skatinimą. **Strategijoje taip pat numatomos** gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklos, skirtos stiprinti Kalvarijos miesto gyventojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir atsparumą krizėms. Strategijos rengėjas - Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė (toliau – Kalvarijos miesto VVG) Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo nustatyta tvarka 2015 m. liepos 31 d. įregistruotas ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo. Kalvarijos miesto VVG buveinės adresas: Laisvės g. 2, Kalvarija, teisinė forma – asociacija. Asociacijos veiklos teritorija sutampa su Kalvarijos miesto seniūnijos teritorija.

Kalvarijos miesto VVG steigėjai – 3 juridiniai asmenys: Kalvarijos miesto savivaldybė, pagal suteiktus įgaliojimus atstovaujama Kalvarijos savivaldybės administracijos direktorės Jurgitos Čerkauskienės (narys atstovauja vietos valdžios sektorių), asociacija „Kalvarijiečių šeimų klubas“, atstovaujamas vadovės Neringos Kalvaitienės (narys atstovauja pilietinės visuomenės sektorių) ir UAB „Kalvarijos statyba“, atstovaujama direktoriaus Dariaus Vasiliausko (narys atstovauja verslo sektorių). Iki šiol VVG nariai nėra pasikeitę.

2023 m. birželio 29 d. pasirašyta iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto „KALVARIJOS MIESTO VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS 2024-2029 M. PARENGIMAS“ Nr. 11-001-T-0036 sutartis (toliau – paramos sutartis), pagal kurią buvo gauta parama, skirta strategijos parengimui.

Kalvarijos miesto VVG atitinka visus reikalavimus nurodytus LR vidaus reikalų ministro 2022 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 1V-672 patvirtintose vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklėse (toliau – Taisyklės):

- Kalvarijos miesto VVG veiklos tikslai atitinka 2021–2027 metų investicijų programos 4.7 konkretų uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“, ir 4.9 konkretų uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“ ir 16.1 konkretų uždavinį „Skatinti mokymąsi visą gyvenimą, visų pirma siekti, kad visi turėtų lanksčių kvalifikacijos kėlimo ir persikvalifikavimo galimybių, atsižvelgiant į verslumo ir skaitmeninius įgūdžius, geriau numatyti pokyčius ir naujų įgūdžių reikalavimus, grindžiamus darbo rinkos poreikiais, sudaryti palankesnes sąlygas keisti profesinę veiklą ir skatinti profesinį judumą“. Kalvarijos miesto VVG veiklos tikslas - užtikrinti efektyvų vietos veiklos grupės funkcijų įgyvendinimą, taip pagerinant vietines įsidarbinimo galimybes ir didinant bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius (VVG įstatų įregistruotų 2015 m. liepos 28 d. Juridinių asmenų registre 6 dalies, 6.1. punktas). Gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklos prisidės prie Kalvarijos miesto gyventojų pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms stiprinimo, sudarant galimybes įgyti aktualių žinių, geriau suprasti galimas grėsmes ir atsakingai veikti krizinių situacijų metu.

- Kalvarijos miesto VVG turi apibrėžtą veiklos teritoriją, kuri atitinka Taisyklių 4.2. papunktyje nurodytą sąlygą atitinkančią teritoriją t.y. VVG veiklos teritorija - Kalvarijos savivaldybės centras t.y. Kalvarijos miestas (VVG įstatų, įregistruotų 2015 m. liepos 31 d. Juridinių asmenų registre, 12 dalis).

- Kalvarijos miesto VVG nariais yra VVG veiklos teritorijoje veiklą vykdytys trijų šalių partneriai. Kalvarijos VVG turi tris narius: vietos valdžios, pilietinės visuomenės ir verslo sektorius atstovauja po vieną narį, kas sudaro po 33,33 proc.

- Kalvarijos miesto VVG turi kolegialų valdymo organą - valdybą, kurią sudaro 9 nariai. Partneriams atstovauja vienodas skaičius valdymo organo narių t.y. valdžios sektorių atstovauja 3 nariai (savivaldybės tarybos deleguoti asmenys: Kalvarijos seniūnijos seniūnė Irena Abraitienė, teisės ir civilinės metrikacijos skyriaus vyr. specialistė Jolita Burdulienė ir Edita Janavičienė), pilietinės visuomenės sektorių atstovauja 3 UAB „Kalvarijos statyba“ atstovai: Darius Vasiliauskas, Vytautas Brilius ir Edvinas Žmuidinas¹. Kiekvieną sektorių atstovauja po 33,33 proc. valdybos narių.

- Kalvarijos miesto VVG vadovaujasi Partnerystės sutarties nustatytu horizontaliuoju partnerystės principu, nustatytu horizontaliuoju vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, ne diskriminacijos principu ir Partnerystės sutarties nustatytu horizontaliuoju jaunimo principu, tai yra Kalvarijos miesto VVG valdybą sudaro 5 moterys (55,56 proc.) ir 4 vyrai (44,44 proc.), 1 valdybos narys yra jaunesnis negu 29 metų – Tadas Burdulis.

- Valdyba, priimdama sprendimus, užtikrina, kad ne mažiau kaip 50 procentų balsų tektų partneriams, kurie nėra viešosios valdžios atstovai (Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės valdybos darbo reglamento 4 punktas).

- Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės pirmininkė Rūta Kučinskienė atitinka Taisyklių 4.6. punkte nurodytus kvalifikacinius reikalavimus (turi aukštojo mokslo išsilavinimą ir turi patirties rengiant ir įgyvendinant strateginio planavimo dokumentus susijusius su Europos Sąjungos struktūrinių fondų ar kitos finansinės paramos valdymu ir panaudojimu).

Kalvarijos miesto VVG atvira naujiems nariams, t. y. užtikrina lanksčią, atvirą ir nediskriminuojančią (lyties, tautinės kilmės, amžiaus, religijos ar įsitikinimų, negalios, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos pagrindu) naujų narių, veikiančių (juridinių asmenų atveju) arba gyvenančių (fizinė asmenų atveju deklaravusių gyvenamąją vietą) VVG teritorijoje, priėmimo tvarką.

Vietos plėtros strategijos rengimo tikslas - parengti Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategiją, išnaudojant Kalvarijos miesto bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius gyventojų socialinės integracijos didinimui ir socialinio verslumo skatinimui ir gyventojų pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms stiprinimui per civilinės saugos švietimo veiklas.

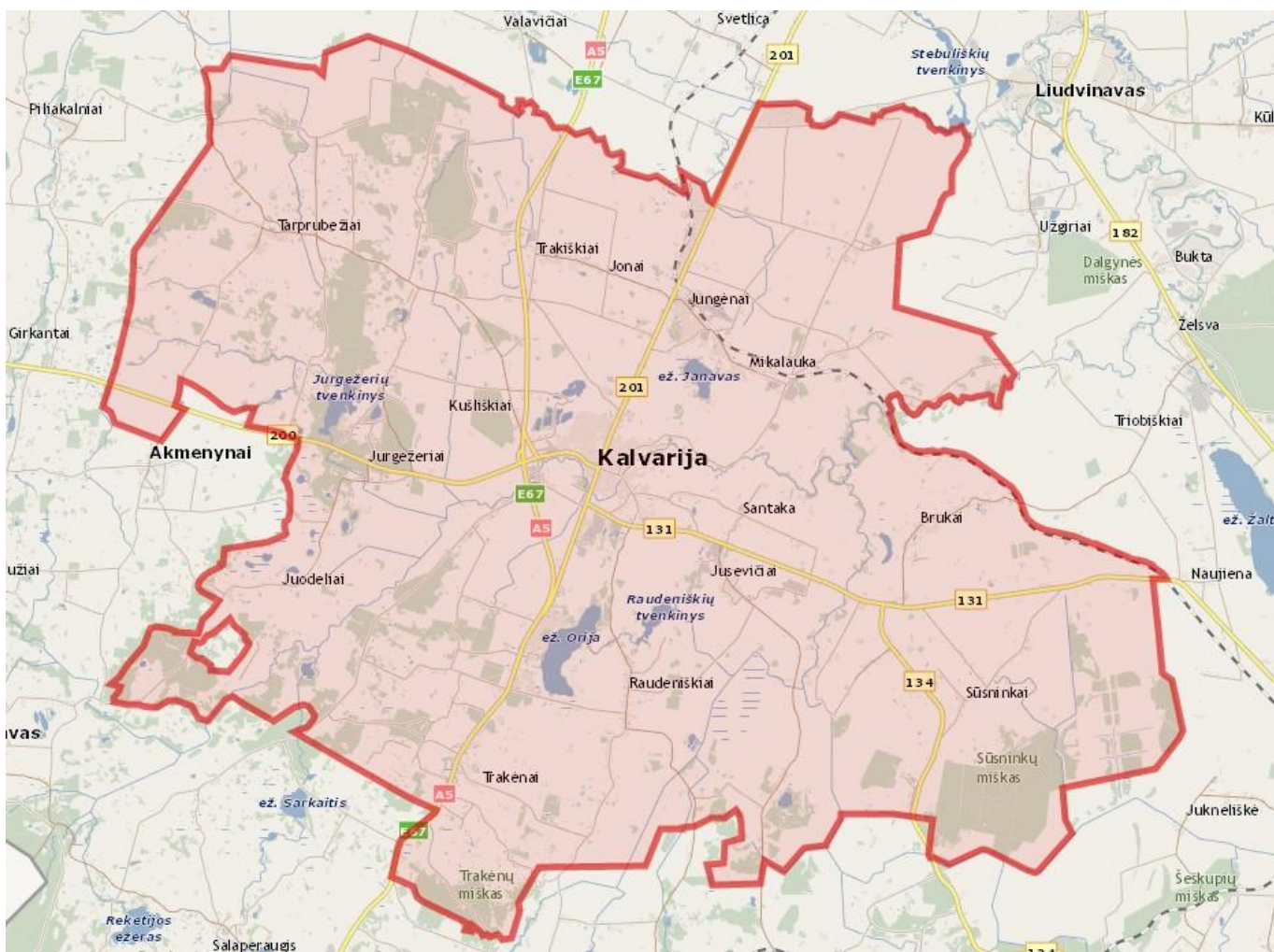
---

¹ Kalvarijos miesto VVG visuotinio narių susirinkimo protokolas Nr. 2022/03, 2022-12-12

1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

1.1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija - Kalvarijos miesto seniūnijos plotas, užimantis 560 ha. Kalvarijos miesto VVG teritorija sutampa su Kalvarijos seniūnijos teritorija.

Šaltinis: Kalvarijos seniūnijos žemėlapis, prieiga internetu:
<https://old.maps.lt/map/default.aspx?lang=lt#q=Kalvarija,%20Kalvarijos%20sen..%20Kalvarijos%20sav>

1 pav. Kalvarijos miesto teritorijos ribos

Miestas yra įsikūręs pietvakarinėje Lietuvos dalyje, Marijampolės apskrityje. Kalvarijos savivaldybė pietuose ribojasi su Lenkijos Respublika, vakaruose – su Vilkaviškio rajono savivaldybe,

šiaurėje – su Marijampolės savivaldybe, o rytuose – su Lazdijų rajono savivaldybe. Kalvarijos savivaldybė yra viena iš penkių Marijampolės apskrities savivaldybių.

1.2. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TERITORIJOS GYVENTOJŲ APIBRĖŽTIS

Siekiant darnios ir integralios socialinės bei ekonominės Kalvarijos miesto plėtros strategijoje pasirinktos šios, socialiai pažeidžiamos **tikslinės asmenų grupės**, į kurias bus orientuota vietos plėtros strategija:

- neįgalieji (žr. 6 lentelę ir jos analizę), kurių gyvenamoji vieta yra Kalvarijos miestas;
- pensinio amžiaus asmenys (žr. 5 lentelę ir jos analizę), kurių gyvenamoji vieta yra Kalvarijos miestas;
- socialinę riziką patiriančios šeimos ir vaikai, augantys socialinę riziką patiriančiose šeimose (žr. 9 lentelę ir jos analizę), kurių gyvenamoji vieta yra Kalvarijos miestas;
- skurdą patiriančios šeimos (žr. 7 lentelę ir jos analizę);
- socialines pašalpas gaunantys asmenys (žr. 8 lentelę ir jos analizę);
- kiti socialiai pažeidžiami Kalvarijos miesto gyventojai, kurių atskirtis bus mažinama per įvairias prevencines veiklas, socialinių įgūdžių stiprinimą, kompleksines savipagalbos bei užimtumo veiklas;
- socialinio verslo steigėjai bei vystytojai – juridiniai asmenys, socialinio verslo steigėjai bei vystytojai, kuriantys paslaugas ar steigiantys darbo vietas mažiau galimybių turinčioms vietos gyventojų grupėms.

Gyventojų skaičiaus kaita Kalvarijos mieste. 2018-2022 m. laikotarpiu gyventojų skaičius Lietuvoje nežymiai mažėjo – 0,1 proc. Tuo pačiu laikotarpiu Marijampolės apskrityje gyventojų sumažėjo 3,44 proc., Kalvarijos savivaldybėje gyventojų sumažėjo net 7,95 proc., tačiau Kalvarijos mieste pastebimas nežymus 0,69 proc. gyventojų skaičiaus augimas (žr. 1 lentelė). 2022 m. Kalvarijos miesto gyventojai sudarė 39,97 proc. visos savivaldybės gyventojų skaičiaus.

1 lentelė

Gyventojų skaičius 2018-2023 m.

Teritorija	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Lietuvos Respublika	2808901	2794184	2794090	2810761	2805998
Marijampolės apskr.	141287	138678	136671	138292	136429
Kalvarijos sav.	10776	10438	10187	10093	9919
Kalvarijos miestas	3938	3854	3766	3982	3965

Šaltinis: sudaryta pagal Valstybės duomenų agentūros <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/> duomenis (žr. 1 priedą)

2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

2.1. POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ

Gyventojų kaitos tendencijos. Lietuvos Respublikoje, Marijampolės apskrityje ir Kalvarijos savivaldybėje žmonių miršta daugiau nei gimsta, todėl natūralios kaitos rodiklis yra neigiamas. Pagrindinės priežastys, kodėl Kalvarijos gyventojų lieka vis mažiau – tai neigiama natūrali gyventojų kaita. Vertinant natūralią kaitą Kalvarijos savivaldybėje 2018 m. mirė 89 asmenimis daugiau nei gimė. 2020 ir 2021 m. natūrali gyventojų kaita pastebimai padidėjo iki -120 ir -124, tam įtakos turėjo COVID-19 pandemija. 2022 m. kaitos rodiklis mažėjo iki -118, tačiau nepasiekė prieš pandeminio lygio - kiekvienais metais daugiau žmonių miršta nei gimsta. Kalvarijos mieste natūralios gyventojų kaitos rodiklis buvo neigiamas visu nagrinėjamu 2018-2022 metų laikotarpiu ir per šį laikotarpį sumažėjo 65,38 proc. (žr. 2 lentelę).

2 lentelė

Natūrali gyventojų kaita 2018-2022 m.

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	-11425	-10888	-18403	-24416	-20816
Marijampolės apskritis	-957	-845	-1381	-1641	-1444
Kalvarijos sav.	-89	-85	-120	-124	-118
Kalvarijos miestas	-26	-32	-64	-33	-43

Šaltinis: sudaryta pagal Valstybės duomenų agentūros duomenys, prieiga internetu: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=50815ed4-44c7-463f-878a-7e4ec0c144e7#/> ir Kalvarijos savivaldybės administracijos Kalvarijos seniūnijos pateiktus duomenis (žr. 1 priedą)

Emigracijos rodikliai Lietuvoje nuo 2019 m. vis gerėja, tam įtakos turėjo grįžtančių iš emigracijos lietuvių skaičiai, kurie išbandę darbą ir gyvenimą užsienyje, grįžta tolimesnio savo gyvenimo kurti Lietuvoje. 2022 m. emigracijos rodiklis Lietuvoje ypač išaugo dėl karo Ukrainoje ir pabėgėlių iš Ukrainos atvykimą į Lietuvą. Marijampolės apskrities ir Kalvarijos rajono migracijos rodikliai nors ir nežymiai, tačiau atitinka nacionalines tendencijas: Marijampolės apskrityje neto migracijos rodikliai vis didėjo 2018-2021 m. laikotarpiu, o 2022 tapo teigiami (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Gyventojų neto migracija 2018-2022 m.

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	-3292	10794	19993	19653	72097
Marijampolės apskritis	-1652	-1162	-417	-222	902
Kalvarijos sav.	-249	-166	-114	-50	59
Kalvarijos miestas	-9	-9	50	66	-26

Šaltinis: sudaryta pagal Valstybės duomenų agentūros duomenys, prieiga internetu: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=50815ed4-44c7-463f-878a-7e4ec0c144e7#/> ir Kalvarijos savivaldybės administracijos Kalvarijos seniūnijos pateiktus duomenis (žr. 1 priedą).

Kalvarijos savivaldybėje neto migracijos rodikliai taip pat vis didėjo 2018-2021 m. laikotarpiu. O 2022 m. rodiklis tapo teigiamu – atvyko 59 gyventojais daugiau nei išvyko. Didžiausią įtaką teigiamam neto migracijos rodikliui turi tarptautinės migracijos saldo - dėl ukrainiečių pabėgėlių neto tarptautinė migracija Kalvarijos savivaldybėje Valstybės duomenų agentūros duomenimis 2022 metais sudarė 137 asmenis². Kalvarijos mieste gyventojų neto migracijos rodiklis vis gerėjo iki 2021 m., tačiau 2022 m. vėl tapo neigiamu (žr. 3 lentelę).

Vadovaujantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis 2022 m. pradžioje Kalvarijos mieste gyveno 3965 gyventojų, ir tai yra 0,69 proc. daugiau nei 2018 metais (3938 gyventojų). Iš visų, Marijampolės apskrities miesto statusą turinčių gyvenviečių, Kalvarija yra tarp gyventojų skaičiumi augančių miestų: didžiausias gyventojų skaičiaus augimas pastebimas Šakių mieste, kur 2018-2022 metų duomenimis, gyventojų skaičius padidėjo 3,84 proc., po to seka Vilkaviškis ir Marijampolė (žr. 4 lentelę). Gyventojų skaičiaus didėjimui Kalvarijos mieste daugiausia įtakos tarptautinė migracija – tiek grįžtantys iš emigracijos lietuviai, tiek dėl Ukrainoje vykstančio karo atvykę Ukrainos piliečiai. Vidaus migracija 2018-2022 metų Valstybės duomenų agentūros duomenimis yra neigiama ir 2022 metais sudarė -78 asmenis³.

4 lentelė

Nuolatinių gyventojų skaičius Marijampolės apskrities miestuose metų pradžioje

	2018	2019	2020	2021	2022
Marijampolė	35692	35241	34975	36727	36255
Vilkaviškis	9855	9611	9460	10286	10148
Kazlų Rūda	5834	5650	5543	5590	5491
Šakiai	5153	4994	5004	5462	5351
Kybartai	4649	4549	4461	4126	4083
Kalvarija	3938	3584	3766	3982	3965
Gelgaudiškis	1611	1599	1550	1572	1552
Kudirkos Naumiestis	1513	1473	1444	1381	1365
Virbalis	882	887	895	885	884

Šaltinis: sudaryta pagal Valstybės duomenų agentūros <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=e3463ef2-cf9d-45a7-934e-f80229a9c6d3#/> duomenis (žr. 1 priedą)

Stebint Kalvarijos miesto gyventojų pagal amžių kitimo tendencijas 2018-2022 metais, pastebima, kad nagrinėjamu laikotarpiu labiausiai sumažėjo ikimokyklinio (0-6 metų) amžiaus vaikų –18,01 proc. (SI-2). Mokyklinio amžiaus vaikų (7-17 metų) skaičius taip pat sumažėjo, tačiau ne taip ryškiai – -7,41 proc. Ryškesnis sumažėjimas nagrinėjamu laikotarpiu pastebimas jaunimo 18-24 metų amžiaus grupėje – 9,02 proc. Pensinio amžiaus asmenų grupėje gyventojų skaičius išlieka beveik stabilus, 2018-2022 metais pastebimas nežymus 0,75 proc. sumažėjimas (žr. 5 lentelę).

² Valstybės duomenų agentūros duomenys. Tarptautinė ir vidaus migracija. Prieiga internetu: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/> (žr. 1 priedą)

³ Valstybės duomenų agentūros duomenys. Neto vidaus migracija. Prieiga internetu: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Nuolatinių gyventojų skaičius Kalvarijos mieste metų pradžioje

Amžiaus grupė	2018	2019	2020	2021	2022
0-6	261	246	227	225	214
7-17	486	472	457	454	450
18-24	399	391	387	379	363
25-44	1015	995	988	1019	992
45-64	1228	1219	1229	1215	1198
65 ir vyresni	805	825	812	790	799

Šaltinis: sudaryta pagal Kalvarijos savivaldybės administracijos Kalvarijos seniūnijos pateiktus duomenis (žr. 1 priedą).

Remiantis Kalvarijos seniūnijos duomenimis (žr. 5 lentelę) Kalvarijos miesto gyventojų struktūroje pagal amžių 2022 metų pradžioje vaikai ir moksleiviai iki 17 metų sudarė 16,53 proc. visų miesto gyventojų ir tai yra mažiau nei pensinio mažiaus gyventojų, kurie sudarė 19,90 proc. Rengiant strategiją buvo atliktas Kalvarijos miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimas (toliau – Gyventojų poreikių tyrimas) (žr. 4 priedą). Apklaustųjų nuomone, būtent pensinio amžiaus asmenys patiria didžiausią socialinę atskirtį – taip mano 19,3 proc. apklaustų Kalvarijos miesto VVG teritorijos gyventojų.

Gyventojų nuomone vyresnio amžiaus žmonės Kalvarijos mieste labiausiai susiduria su šiomis problemomis: saviraiškos galimybių, užimtumo veiklų trūkumu (47,4 proc.) (SI-1), informacijos apie viešąsias paslaugas trūkumu (35,6 proc.), integracijos į darbo rinką trūkumu (15 proc.) (P-2). 20 proc. apklaustųjų sutiktų dalyvauti pagalbos pensinio amžiaus žmonėms veiklose savanoriškais pagrindais (ST-1).

Išlaikomų pensinio amžiaus žmonių koeficientas (pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui 15–64 metų amžiaus Kalvarijos savivaldybės gyventojų) 2022 metų pradžioje buvo 28 asmenys, kas yra mažesnis rodiklis nei Marijampolės apskrities bei visos šalies rodiklis, kuris yra 31 asmuo. Išlaikomų amžiaus vaikų koeficientas Kalvarijos savivaldybėje 2022 metų pradžioje sudarė 22 vaikus ir tai minimaliai didesnis nei Marijampolės apskrities – 21 vaikas, bet mažiau nei šalies rodiklis – 23 vaikai⁴.

Kalvarijos savivaldybėje asmenų su negalia skaičius 2018-2022 metų laikotarpiu padidėjo 4,61 proc. Didžiausias padidėjimas pastebimas pensinio amžiaus asmenų grupėje, kur neįgaliųjų padidėjo 33,85 proc.. Nagrinėjamu laikotarpiu vaikų su negalia ir darbingo amžiaus asmenų su negalia mažėjo atitinkamai 5,63 proc. ir 5,06 proc. Kalvarijos mieste vyrauja tos pačios tendencijos: pensinio amžiaus negalią turinčių asmenų padaugėjo 28,48 proc., o vaikų ir darbingo amžiaus asmenų atitinkamai sumažėjo 2,5 proc. ir 4,34 proc. Asmenų su negalia dalis nuo visų Kalvarijos miesto gyventojų skaičiaus 2018-2022 metų laikotarpiu augo ir 2022 metais sudarė 15,33 proc. (žr. 6 lentelę).

⁴ Valstybės duomenų agentūros duomenys. Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas metų pradžioje. Prieiga internetu: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S3R216#/>

Asmenų su negalia skaičius Kalvarijos savivaldybėje

	2018	2019	2020	2021	2022
Kalvarijos savivaldybėje					
Vaikai	71	65	60	65	67
Darbingas amžius	711	717	703	664	675
Pensinio amžiaus	260	395	377	362	348
iš viso:	1042	1177	1140	1091	1090
Kalvarijos mieste					
Vaikai	40	38	37	40	39
Darbingas amžius	392	305	410	381	375
Pensinio amžiaus	151	214	192	187	194
iš viso:	583	557	639	608	608
<i>Dalis, nuo miesto gyventojų skaičiaus, proc.</i>	<i>14,80</i>	<i>14,45</i>	<i>16,97</i>	<i>15,27</i>	<i>15,33</i>

Šaltinis: sudaryta pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenis, prieiga internetu <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/asmenu-su-negalia-itrauktis/statistika-2?lang=lt> ir Kalvarijos savivaldybės Socialinių reikalų skyriaus informaciją (žr. 1 priedą)

Gyventojų apklausos respondentų nuomone neįgalūs asmenys yra antra pagal dydį socialinę atskirtį patirianti gyventojų grupė (po pensinio amžiaus asmenų), taip mano 18 proc. apklaustųjų. Į klausimą su kokiomis problemomis susiduria neįgalieji Kalvarijos mieste, trečdalis atsakiusių - 30,4 proc. nurodė, kad saviraiškos galimybių, užimtumo veiklų trūkumo (SI-2), 26,2 proc. apklaustųjų įvardijo judėjimo apribojimus, 25,7 proc. – informacijos apie viešąsias paslaugas, aplinkos pritaikymo neįgaliesiems trūkumo problemą (P-5), 16,8 proc. nurodė integracijos į darbo rinką trūkumą (P-6). 13,4 proc. apklaustųjų sutiktų savanoriškais pagrindais padėti neįgaliesiems juos slaugant ar kitose veiklose (ST-2).

Skurdo rizikos lygis Kalvarijos savivaldybėje 2022 metais buvo vienas didesnių iš Marijampolės apskrities savivaldybių ir sudarė 21,9 proc., o Kalvarijos mieste – 12,4 proc. (SI-3) (žr. 7 lentelę).

Skurdo rizikos lygis, proc.

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	22,9	20,6	20,9	20,0	21,2
Marijampolės apskritis	36,6	30,9	28,9	27,4	27,9
Kalvarijos sav.	30,4	26,7	32,1	27,4	29,1
Kalvarijos miestas	4,1	15,8	13,7	13,4	12,4
Kazlų Rūdos sav.	36,2	30,6	28,1	28,2	26,8
Marijampolės sav.	36,1	29,9	25,1	24,0	24,9
Šakių r. sav.	39,7	37,6	27,7	28,4	29,0
Vilkaviškio r. sav.	37,1	28,6	35,0	31,6	31,7

Šaltinis: sudaryta pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis, prieiga internetu: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=89c4152f-1b9c-4788-a496-e8a50d390cc2#/> ir Kalvarijos savivaldybės Socialinių reikalų skyriaus informaciją (žr. 1 priedą)

Skurdo rizikos lygio rodiklis Kalvarijos mieste, kaip ir bendrai apskrityje ir šalyje 2019 – 2022 metų laikotarpiu (2018 m. nevertinami dėl kitokios skurstančių asmenų skaičiavimo metodikos, kuri neatspindi realios situacijos) mažėjo 21,44 proc. (žr. 7 lentelę).

Skurdą patiriančios šeimos Kalvarijos miesto gyventojų nuomone yra viena iš labiausiai socialinę atskirtį patiriančių gyventojų grupių – taip mano 7,3 proc. apklaustųjų (žr. 4 priedą).

Socialinių pašalpos gavėjų skaičius 2018-2022 metų laikotarpiu svyravo, tačiau bendrai pastebimos mažėjimo tendencijos – nagrinėjamu laikotarpiu socialinės pašalpos gavėjų skaičius Kalvarijos mieste sumažėjo 40 proc., kai tuo tarpu kaimiškojoje savivaldybės teritorijoje šis mažėjimas gerokai mažesnis – 14,31 proc. (žr. 8 lentelę).

8 lentelė

Socialinės pašalpos gavėjų skaičius

	2018	2019	2020	2021	2022
Kalvarijos savivaldybė	969	845	658	743	725
Savivaldybės teritorija	559	454	399	473	479
Kalvarijos miestas	410	391	259	270	246

Šaltinis: sudaryta pagal Valstybės duomenų agentūros <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/> duomenis ir Kalvarijos savivaldybės Socialinių reikalų skyriaus informaciją (žr. 1 priedą)

Kalvarijos mieste 2018-2022 metų laikotarpiu socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius sumažėjo 16 proc., o vaikų augančių socialinės rizikos šeimose sumažėjo beveik trečdaliu – 31,25 proc. 2022 metais socialinės paslaugos teiktos 21 socialinę riziką patiriančiai šeimai, kuriose augo 44 vaikai (žr. 9 lentelę).

9 lentelė

Socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius Kalvarijos mieste

	2018	2019	2020	2021	2022
Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius	25	31	29	30	21
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	64	74	6	61	44

Šaltinis: Kalvarijos savivaldybės Socialinių reikalų skyriaus informaciją (žr. 1 priedą)

Gyventojų poreikio tyrimo duomenimis, socialinę riziką ir atskirtį patiriančios šeimos daugiausia susiduria su užimtumo veiklų trūkumu (nurodė 26,9 proc. apklaustųjų) (SI-4), psichologinės pagalbos, savipagalbos grupių veiklos, (nurodė 23,8 proc. apklaustųjų) (SI-5), laikino „atokvėpio“ paslaugų neįgalius vaikus auginantiems ar suaugusius neįgalius asmenis prižiūrinčios šeimos (taip mano 13,7 proc. apklaustųjų) (SI-6), finansinio raštingumo stoka (11,7 proc.) (SI-7), vaikų vasaros užimtumo stoka (9,6 proc.) (SI-8).

LR socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtintuose Socialinių paslaugų išvystymo normatyvuose (2014 m. sausio 20 d. įsakymo Nr., A1-23, 2022 m. vasario 10 d. įsakymo Nr., A1-99 redakcija) numatytų rodiklių pasiekimas parodo savivaldybės socialinių paslaugų išvystymo lygį. Iš socialinių paslaugų išvystymo rodiklių atitikimo šiems normatyvams Kalvarijos savivaldybėje (žr. 9 priedą, kuriame pateikiama naujausia 2023 m. rugsėjo 1 d. informacija. Informacija pateikiama už naujausią 2023

metų situaciją, kadangi 2022-02-10 pasikeitus normatyvų vertinimo tarkai nėra galimybės pateikti 5 metų duomenų, kadangi vertinant ankstesnių (2018 m., 2019 m., 2020 m., 2021 m.) metų duomenis nesutaps paslaugų grupės, duomenų nebūtų įmanoma palyginti) duomenų matyti, kad iš 49 numatytų socialinių paslaugų išvystymo normatyvų rodiklių, Kalvarijos savivaldybėje net 29 rodikliai (61,7 proc. visų rodiklių) nesiekia minimalaus rodiklio reikalavimų (SI-9). Nagrinėjant pagal atskiras socialinių paslaugų gavėjų grupes, matyti, kad socialinių paslaugų socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims (jų šeimoms) grupėje nei vienas iš 7 rodiklių neatitinka minimalių reikalavimų, o kai kurių socialinių paslaugų šiai tikslinei grupei išvis nėra teikiama, pvz. socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas, socialinės priežiūros centruose (dienos centre, socialinių paslaugų centre, krizių centre, paramos šeimai centre ir kt.), apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, apgyvendinimas nakvynės namuose ir laikinas apnakvindinimas laikino apnakvindinimo įstaigose (SI-10). Taip pat nėra teikiama palydėjimo paslaugos jaunuoliams (SI-11).

Socialines paslaugas teikiančios įstaigos. Kalvarijos miesto VVG teritorijoje yra sukurtas ir išvystytas platus socialines paslaugas teikiančių organizacijų tinklas (ST-3), gyventojams teikiamos tiek bendrosios, tiek specialiosios socialinės paslaugos (žr. 10 lentelę).

Gyventojų poreikio tyrimo duomenimis, 69,7 proc. atsakiusių į klausimą „Ar Jūsų nuomone Kalvarijos mieste pakanka socialinių paslaugų“ atsakė, kad nepakanka (SI-12). Apklaustų gyventojų nuomone, socialinėje srityje labiausiai jaučiamas šių socialinių paslaugų trūkumas:

- Psichologinė pagalba, konsultavimas ir savipagalbos grupės (72,1 proc. respondentų nurodė, kad trūksta) (SI-13);
- Sociokultūrinės paslaugos (kūrybinės dirbtuvės, laisvalaikio organizavimas, grupinio darbo užsiėmimai, stovyklos ir pan.) (77,1 proc. respondentų nurodė, kad trūksta) (SI-14);
- Paslaugų teikimas raidos sutrikimus turintiems vaikams (46,3 proc. respondentų nurodė, kad trūksta) (SI-15);
- Paslaugų priklausomybes turintiems asmenims (44,7 proc. respondentų nurodė, kad trūksta) (SI-16);
- Vaikų ir jaunimo užimtumo paslaugų (44,2 proc. respondentų nurodė, kad trūksta) (SI-17);
- Senyvo amžiaus asmenų dienos užimtumo centrų (43,9 proc. respondentų nurodė, kad trūksta) (SI-18).

Kalvarijos miesto VVG teritorijoje veikiančios socialinių paslaugų įstaigos

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius 2022-12-31
1.	Socialinės globos namai	Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centro Bendruomeniniai vaikų globos namai	Savivaldybės	8
		Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centro Globos namai senyvo amžiaus ir suaugusiems asmenims	Savivaldybės	25
		Kalvarijos socialinės globos namų Grupinio gyvenimo namai	Valstybės	17
2.	Laikino gyvenimo namai	Kalvarijos savivaldybės tarybos nustatyta tvarka laikino apgyvendinimo paslauga teikiama VšĮ Kalvarijos ligoninėje	Savivaldybės	-
3.	Dienos socialinės globos centrai	Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centras – dienos socialinės globos paslaugos (institucijoje ir namuose)	Savivaldybės	59
		Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centras – integralios pagalbos paslaugos	Savivaldybės	50
4.	Socialinės priežiūros centrai	Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centras – socialinės priežiūros paslaugos šeimoms, kuriose auga vaikai	Savivaldybės	45
		Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centras – globos centas (budintys globėjai, GIMK)	Savivaldybės	30
		Vilkaviškio vyskupijos „Caritas“ Kalvarijos vaikų dienos centras „Žiniukas“	NVO	35
		Vaikų dienos centras „Aš ypatingas“	NVO	20
5.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras ir kt.)	Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centras: - pagalba į namus; - asmeninės pagalbos paslaugos; - specialiojo transporto paslaugos; - kompleksinės paslaugos šeimoms „Bendruomeniniai šeimos namai“	Savivaldybės	95 28 350 260
		Kalvarijos savivaldybės neįgaliųjų draugija	NVO	50
		VšĮ LASS pietvakarių centras	NVO	15
		Vilkaviškio vyskupijos „Caritas“ kompleksinės paslaugos	NVO	250
		VšĮ „Alfa centras“	NVO	20

Šaltinis: Kalvarijos savivaldybės 2023 m. socialinių paslaugų planas, prieiga internetu: https://www.kalvarija.lt/uploads/uploads%202023/socialinis/Nuorasas_t-48.pdf

Svarbus vaidmuo, teikiant socialines paslaugas, tenka nevyriausybinėms organizacijoms. Kalvarijos miesto VVG teritorijoje aktyviai veikia 5 nevyriausybinės organizacijos (ST-4), teikiančios įvairias socialines paslaugas⁵:

✓ Kalvarijos savivaldybės neįgaliųjų draugija (NVO) teikia akredituotas socialinę reabilitaciją neįgaliesiems bendruomenėje, informavimo, konsultavimo, sociokultūrinės, asmens higienos ir priežiūros, specialiojo transporto paslaugas.

✓ VšĮ LASS pietvakarių centras (NVO) teikia akredituotas socialinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems bendruomenėje regėjimo negalią turintiems Kalvarijos savivaldybės gyventojams.

✓ Vilkaviškio vyskupijos „Caritas“ Kalvarijos vaikų dienos centras „Žiniukas“ (NVO) teikia:
1. Socialinės priežiūros paslaugas:

1.1. vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugas – informavimo, konsultavimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas vaikams, organizuojamas vaikų užimtumas ir ugdymas;

1.2. psichosocialinės pagalbos paslaugas (suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms, artimiesiems, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms, artimiesiems), krizinėje situacijoje (skrybos, darbo praradimas, artimojo netektis ir kt.) esančioms šeimoms ir jų nariams, socialinę riziką patyrusiems ar patiriantiems vaikams ir jų šeimoms, socialinę riziką patyrusiems ar patiriantiems suaugusiems asmenims ir jų šeimoms, kitiems asmenims ir jų šeimoms);

1.3. socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugas (socialinę riziką patiriantiems vaikams ir jų šeimoms, suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims ir jų šeimoms, socialinę riziką patiriančioms šeimoms);

1.4. pagalbos į namus paslaugas (suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms, socialinę riziką patiriančioms šeimoms).

2. Kompleksines paslaugas šeimoms.

✓ VšĮ „Aš ypatingas“ (NVO) teikia – akredituotas vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugas (informavimo, konsultavimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas vaikams, organizuojamas vaikų užimtumas ir ugdymas).

✓ VšĮ „Alfa centras“ (NVO) teikia akredituotas socialinės priežiūros paslaugas:

1. socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugas (socialinę riziką patiriantiems vaikams ir jų šeimoms,

2. iš pataisos įstaigų paleistiems asmenims, nuo kurių paleidimo iš pataisos įstaigos dienos praėjo ne daugiau nei 12 mėnesių.

Didžioji dalis veiklos socialinę atskirtį patiriančius žmones vienijančiose ir jų poreikius tenkinančiose nevyriausybinėse organizacijos vyksta savanorystės principu. Gyventojų poreikių tyrimo duomenimis, 45,8 proc. apklaustųjų (174 asmenys) per paskutinius 12 mėnesių buvo dalyvavę savo noru ir nealygintinai savanoriškose veiklose. Apklaustieji ketintų dalyvauti įvairiose veiklose, susijusiose su pagalba socialinę atskirtį patiriantiems asmenims (ST-5):

- Pagalba senyvo amžiaus žmonėms (20 proc. apklausiųjų);
- Sociokultūrinių paslaugų organizavimas (14,5 proc. apklausiųjų);
- Pagalba neįgaliesiems (13,4 proc. apklausiųjų);
- Pagalba prisidedant prie psichologinės / socialinės pagalbos ir konsultacijų organizacijų veiklos (12,5 proc. apklausiųjų);

⁵ Kalvarijos savivaldybės 2023 m. socialinių paslaugų planas, prieiga internetu: https://www.kalvarija.lt/uploads/uploads%202023/socialinis/Nuorasas_t-48.pdf

- Atskiros bendruomeninės iniciatyvos (pvz. savipagalbos grupių veikla, pagalba ir / ar informacijos telefonu / el. paštu teikimas ir pan.) (12,2 proc. apklausųjų).

11 lentelėje pateikiama informacija apie socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų įgyvendinimui skirtas lėšas ir paslaugas gavusius asmenis Kalvarijos savivaldybėje 2018–2022 metais. Nagrinėjamu laikotarpiu savivaldybės skiriamo finansavimo ir įgyvendintų projektų skaičius išlieka stabilus – įgyvendinama po 2 socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems teikimo bendruomenėje projektus, kuriems skiriamas apie 24 000 Eur per metus valstybės biudžeto ir Savivaldybės biudžeto lėšų finansavimas. Socialinės reabilitacijos paslaugas gavusių neįgaliųjų asmenų skaičius (kartu su jų šeimos nariais) nagrinėjamu laikotarpiu daug nesikeitė – 2018-2022 metais sumažėjo 6,25 proc. Visus šiuos projektus įgyvendino Kalvarijoje veikiančios nevyriausybinės organizacijos (ST-6).

11 lentelė

Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų įgyvendinimas Kalvarijos savivaldybėje 2018–2022 metais

Metai	Finansuotų projektų skaičius	Projektams skirta lėšų iš viso	Iš jų:		Paslaugas gavusių neįgaliųjų skaičius	Paslaugas gavusių neįgaliųjų šeimos narių skaičius
			iš valstybės biudžeto (Eur)	iš Savivaldybės biudžeto (Eur)		
2018 m.	2	23 940,0	19 950,0	3 990,0	160	0
2019 m.	2	24 914,4	20 762,0	4 152,4	152	0
2020 m.	2	24 100,0	20 051,0	4 049,0	140	0
2021 m.	2	25 000,0	20 042,0	4 958,0	141	0
2022 m.	2	24 000,0	17 618	6 382	147	3

Šaltinis: Kalvarijos savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus duomenys (žr. 1 priedą)

Socialinės priežiūros paslaugų akreditavimas. 2023 m. pradžioje Kalvarijos miesto VVG teritorijoje veikė septynios akredituotos socialinės priežiūros paslaugas teikiančios organizacijos (ST-7), kurios teikė įvairias socialinės priežiūros paslaugas: socialinė reabilitacija neįgaliesiems bendruomenėje, pagalba į namus, psichosocialinė pagalba, vaikų dienos socialinė priežiūra, apgyvendinimas apsaugotame būste, socialinė priežiūra šeimoms bei socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas (žr. 12 lentelę).

2022 m. Kalvarijos mieste akredituotas socialinės priežiūros paslaugas teikiančios organizacijos

Eil. Nr.	Akredituota socialinės priežiūros paslauga / Paslaugos teikėjas	Akredituotų vietų skaičius
Socialinė reabilitacija neįgaliesiems bendruomenėje		
1.	Kalvarijos savivaldybės neįgaliųjų draugija,	50
Pagalba į namus		
1.	Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centras	-
2.	Vilkaviškio vyskupijos „Caritas“	-
3.	VšĮ „LASS pietvakarių centras“	-
4.	VšĮ „Nuoširdus rūpestis“	-
Psichosocialinė pagalba		
1.	Vilkaviškio vyskupijos „Caritas“	-
2.	VšĮ „Alfa centras“	-
Vaikų dienos socialinė priežiūra		
1.	Vilkaviškio vyskupijos „Caritas“	35
2.	VšĮ „Aš ypatingas“	20
Apgyvendinimas apsaugotame būste		
1.	Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centras	2
Socialinė priežiūra šeimoms		
1.	Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centras	-
Socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas		
1.	Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų centras	2
2.	Vilkaviškio vyskupijos „Caritas“	-
3.	VšĮ „Alfa centras“	-

Šaltinis: Sudaryta pagal Kalvarijos savivaldybės skelbiamą informaciją, prieiga internetu: https://www.kalvarija.lt/uploads/uploads%202023/socialinis/Akreduotuos%20%20C4%AFstaigos%20paslaug%C5%B3%20s%C4%85ra%C5%A1as%202023_01.pdf

Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominį aktyvumą. Užimtų gyventojų skaičius Kalvarijos savivaldybėje 2018-2022 m. laikotarpiu padidėjo 19,44 proc. (ST-8) ir šis rodiklis yra pozityviai labai išsiskiriantis Marijampolės apskrities, kur užimtų gyventojų dalis padidėjo 3,48 proc., ar šalies rodiklių, kur užimtų gyventojų dalis padidėjo 3,35 proc., atžvilgiu (žr. 13 lentelę).

Užimti gyventojai, tūkst.

	2018	2019	2020	2021	2022
Kalvarijos savivaldybė*	3,6	3,8	4	4	4,3
Marijampolės apskritis	63,2	61,1	59,3	60,8	65,4
Lietuvos Respublika	1374,7	1378,4	1358,1	1368,6	1420,8

*Duomenys už Kalvarijos miestą nėra kaupiami

Šaltinis: sudaryta pagal Valstybės duomenų agentūros <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=14365617-7f55-4c7b-9989-b24ce3886990#/> duomenis (žr. 1 priedą)

Vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų Kalvarijos savivaldybėje* yra didesnis nei Marijampolės apskrities ar šalies rodikliai, tačiau atspindintis tas pačias tendencijas: 2018-2020 metais bedarbių procentas buvo pakankamai stabilus, o 2020 ir 2021 metais ryškiai išaugo (žr. 14 lentelę), tam tiesioginę įtaką turėjo Covid-19 pandemija ir laikinosios apsaugos priemonės, taikomos verslo subjektams. Pasibaigus pandemijai nuo 2022 metų vidutinis metų bedarbių skaičius pasiekė prieš pandemiją lygį, o bendrai 2018-2022 metų laikotarpiu vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų Kalvarijos savivaldybėje sumažėjo 0,72 proc. (ST-9).

14 lentelė

Vidutinis metinis bedarbių proc. nuo DAG

	2018	2019	2020	2021	2022
Šalyje	8,5	8,4	12,6	13	9
Marijampolės apskritis	8,9	8,9	13,8	14,4	10
Kalvarijos sav.*	13,8	13,3	18,0	18,1	13,7

* Kalvarijos miesto duomenys nėra renkami.

Šaltinis: Užimtumo tarnybos duomenis <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

Nagrinėjant bedarbių skaičių Kalvarijos savivaldybėje 2018-2019 metų laikotarpiu bedarbių skaičius sumažėjo 8,58 proc., o 2020 metais pastebimas ryškus padidėjimas – 35,26 proc. (tam įtakos turėjo su COVID-19 pandemija susiję ūkinės veiklos apribojimai). Tačiau 2020-2022 laikotarpiu bedarbių skaičius mažėjo 38,74 proc. (ST-10). Nagrinėjamu laikotarpiu vyrų ir moterų bedarbių skaičiaus mažėjimas buvo panašus: moterų 2018-2022 laikotarpiu sumažėjo 11,37 proc., o vyrų 14,35 proc. (žr. 15 lentelę).

15 lentelė

Bedarbių skaičius Kalvarijos savivaldybėje*

	Bedarbių skaičius Kalvarijos savivaldybėje	Iš jų: moterys	Iš jų: vyrai
2018	949	475	474
2019	874	415	459
2020	1350	676	674
2021	1011	496	515
2022	827	421	406

*Kalvarijos miesto duomenys nėra renkami. Šaltinis: sudaryta pagal Užimtumo tarnybos prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Marijampolės skyriaus pateiktą informaciją (žr. 1 priedą)

SVV subjektų skaičius 2018-2022 metų laikotarpiu pastoviai didėjo visuose Marijampolės apskrities savivaldybėse, tame tarpe ir Kalvarijos savivaldybėje, kur šis didėjimas buvo didžiausiais ir ryškiai išsiskyrė apskrityje – 32,24 proc. (žr. 16 lentelę) (ST-11).

SVV subjektų skaičius Marijampolės apskrityje

	2018	2019	2020	2021	2022
Marijampolės sav.	1659	1699	1742	1741	1769
Kalvarijos r. sav.	152	172	183	199	201
Vilkaviškio r. sav.	573	620	618	625	627
Kazlų Rūdos r. sav.	250	258	269	251	263
Šakių r. sav.	544	559	570	560	584
Marijampolės apskritis	3178	3308	3382	3376	3444

Šaltinis: sudaryta pagal Valstybės duomenų agentūros <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=4c919020-9559-4fcd-a7ab-8f6e68e1cd9e#/duomenis>

Savarankiškai dirbančių asmenų skaičius. Kalvarijos savivaldybės teritorijoje Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, dirbančių pagal verslo liudijimus skaičius 2018-2022 metais sumažėjo labai nežymiai – 4,26 proc., tam didžiausią įtaką daro mažėjantis su verslo liudijimų galimų vykdyti veiklų skaičius. O tuo pačiu laikotarpiu gyventojų veikiančių pagal individualios veiklos pažymą išaugo daugiau nei dvigubai – 127,10 proc. Vertinant bendrai gyventojų, vykdančių savarankišką veiklą VVG teritorijoje padaugėjo ketvirtadaliu - 26,36 proc. (ST-12) (žr. 18 lentelę).

Savarankiškai dirbančių asmenų skaičius Kalvarijos savivaldybėje

Metai	Verslo liudijimas	Individualios veiklos pažyma
2018	352	107
2019	349	182
2020	320	205
2021	317	242
2022	337	243

Šaltinis: Sudaryta pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos statistinius duomenis. Mokesčių mokėtojų registravimo statistika. 2018 m., 2019 m., 2020 m., 2021 m., 2022 m. Prieiga internetu: <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

Atlikto gyventojų tyrimo apklaustų gyventojų nuomone, ekonominio gyventojų aktyvumo srityje labiausiai jaučiamas šių užimtumo paslaugų trūkumas (P-20):

- Naujų profesinių įgūdžių įgijimui reikalingos paslaugos (neformalus profesinis mokymas, ugdymas darbo vietoje, praktika ir kt.) (44,5 proc. atsakiusių nurodo, kad trūksta);
- Tarpininkavimo ir informavimo paslaugos ir pagalba įdarbinant (informacija apie darbo vietas, profesinis orientavimas, motyvavimas imtis aktyvios veiklos ir kt.) (37,4 proc. atsakiusių nurodo, kad trūksta).

Socialinis verslas. VšĮ Inovacijų agentūra yra sudariusi organizacijų, Lietuvoje vykdančių socialini verslą, duomenų bazę (<https://socialinisverslas.inovacijuagentura.lt/businesses>). Šioje duomenų bazėje 2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis buvo užregistruoti 134 socialiniai verslai, tačiau iš Kalvarijos miesto VVG teritorijos nėra registruoto nei vieno socialinio verslo (SI-19).

Gyventojų poreikio tyrimo duomenimis, 25,3 proc. apklaustųjų ES dalinio finansavimo buvimas būtų paskata pradėti socialinį verslą (SI-20). Tarp norimų įgyvendinti verslo idėjų išsakytos šios:

- „Mobilus vaiku darželis/aukle (suteikiant didesnės galimybes vienišioms tėvams dirbti arba rasti laiko sau)“;
- „Pavėžėjimo paslaugos neįgaliesiems vaikams ir suaugusiems, vyresnio amžiaus asmenims (ne tik į gydymo įstaigas), nepasiturintiems asmenims“;
- „Socialinis taksi“;
- „Terapinis ūkis“.

2.2. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ

STIPRYBĖS		SILPNYBĖS	
1.	Motyvuoti VVG teritorijos gyventojai savanorystės pagrindais teikti pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims (ST-1, ST-2, ST-5)	1.	Užimtumo veiklų trūkumas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims (SI-1, SI-2, SI-4, SI-8, SI-14, SI-17, SI-18)
2.	Išvystytas socialines paslaugas teikiančių organizacijų tinklas, įskaitant patirtų paslaugų teikime turinčias nevyriausybinės organizacijas (ST-3, ST-4, ST-6, ST-7)	2.	Didelis skurdo rizikos lygis (SI-3)
3.	Didėjantis ekonominis gyvybingumas (ST-8, ST-9, ST-10, ST-11, ST-12)	3.	Socialinių paslaugų nepakankamumas (SI-5, SI-6, SI-7, SI-9, SI-10, SI-11, SI-12, SI-13, SI-15, SI-16)
4.		4.	Nėra veikiančių socialinių verslų (SI-19)
5.		5.	Trūksta socialinio verslo paskatų (SI-20)
GALIMYBĖS		GRĖSMĖS	
1.	Besikeičiantis visuomenės požiūris į iniciatyvumą ir verslumą sudarys sąlygas didinti vietos gyventojų verslumą (RPP*)	1.	Mažėjantis Marijampolės regiono, tame tarpe ir Kalvarijos miesto VVG teritorijos patrauklumas riboja vietos gyventojų verslumo galimybes (RPP*)
2.	Nacionaliniu mastu vykdoma deinstytucionalizacijos politika sudarys galimybę šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų plėtrai (SPP**)	2.	Didėjant ekonominiams skirtumams tarp regionų Lietuvoje, didėja ir gyventojų pajamų, skurdo rizikos ir socialinės atskirties netolygumai (RPP*)
3.	Kuriama Marijampolės regiono funkcinės zonos strategija, kurioje keliamas tikslas – padidinti regiono investicinį patrauklumą bei paskatinti ekonomikos aktyvumą (RPP*)	3.	Neigiama gyventojų kaita ir didėjanti emigracija lemia sparčiai mažėjančių gyventojų skaičių ir spartina visuomenės senėjimo procesus (SPP**)
4.		4.	Didėjantys Kalvarijos savivaldybės ir šalies ekonominiai skirtumai (SPP**)
5.		5.	Didėjanti konkurencija su kitais šalies turizmo traukos centrais (SPP**)
6.		6.	Socialinės apsaugos poreikio ir išlaidų augimas dėl senstančios visuomenės (SPP**)

*RPP - 2022-2030 m. Marijampolės regiono plėtros planas, patvirtintas Marijampolės regiono plėtros tarybos 2023 m. vasario 9 d. sprendimu Nr. S-1 „Dėl 2022–2030 m. Marijampolės regiono plėtros plano patvirtinimo“, prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d5d06b60a84111ed8df094f359a60216/asr>

**SPP - Kalvarijos savivaldybės 2018-2024 metų strateginis plėtros planas, patvirtintas Kalvarijos savivaldybės tarybos 2018 m. sausio 25 d. sprendimu Nr. T-23, prieiga internetu: <https://www.kalvarija.lt/planavimo-dokumentai/>

3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES

<p>1. TIKSLAS – SKATINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ IR EKONOMINĮ AKTYVUMĄ</p>
<p>Tikslo pasirinkimo priežastis – strategijos veiksmais prisidėti prie SSGG analizėje išskirtos silpnybės Nr. 2 „Didelis skurdo lygis“ mažinimo. Prielaidas tikslo pasiekimui sudaro esamos situacijos stiprybės: Nr. 1 „Motyvuoti VVG teritorijos gyventojai savanorystės pagrindais teikti pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims“ ir Nr. 2 „Išvystytas socialines paslaugas teikiančių organizacijų tinklas, įskaitant patirtį paslaugų teikime turinčias nevyriausybinės organizacijas“.</p>

<p>TIKSLO 1 ALTERNATYVA - SKATINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ IR EKONOMINĮ AKTYVUMĄ</p>	<p>TIKSLO 2 ALTERNATYVA - MAŽINTI SOCIALINĘ ATSKIRTĮ KALVARIJOS MIESTE, SIEKIANT MAŽINTI SOCIALINIŲ PAŠALPŲ GAVĖJŲ SKAIČIŲ</p>
<p>Ši alternatyva pasirenkama dėl jos kompleksiško, nes nėra apribojimų tikslinės grupės pasirinkimui. Alternatyva skatina įvairiapuses iniciatyvas tiek socialinėje srityje, tiek ekonominio aktyvumo srityje, kas leidžia prisidėti prie skurdo mažinimo VVG teritorijoje.</p>	<p>Alternatyva atmetama dėl jos orientacijos tik į siaurą tikslinę grupę, bei į kompleksiško trūkumą siekiant mažinti skurdo problemas VVG teritorijoje.</p>

	Rezultato rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė (2024 m.)	Siekiamą reikšmę (2029 m.)
1.	BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvauja socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje, dalis (proc.)	0	40
2.	Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos	0	1

<p>1.1 UŽDAVINYS – DIDINTI SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ TEIKIANT SOCIALINES PASLAUGAS</p>
<p>Uždavinys skirtas SSGG analizėje identifikuotų problemų „Užimtumo veiklų trūkumas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims“ (silpnybė Nr. 1) ir „Socialinių paslaugų nepakankamumas“ (silpnybė Nr. 3) sprendimui. Kiekybinis uždavinio pokytis pateiktas žemiau esančioje lentelėje. Uždavinio pasirinkimas leis pasiekti strategijos tikslą numatytą tikslinės grupės asmenų socialinės įtraukties didinimą.</p>

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiami reikšmė
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai	0			80	100	100	60		340
2.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu	0			2	2	2			6

1.1 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA - DIDINTI SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ TEIKIANT SOCIALINĖS PASLAUGAS	1.1 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA - SKATINTI NEVYRIAUSYBINES ORGANIZACIJAS TEIKTI SOCIOKULTŪRINES PASLAUGAS
Alternatyva pasirenkama. Pasirinkimo priežastys – sudaro plačias galimybes teikiant platų spektrą socialinių paslaugų bei neapribojant galimų projektų vykdytojų bei tikslinių grupių pasirinkimo	Alternatyva atmetama. Atmetimo priežastis – apribojimas tik dalimi socialinių paslaugų bei galimų projektų vykdytojų.

1.2. UŽDAVINYS – SKATINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ EKONOMINĮ AKTYVUMĄ BEI SOCIALINIO VERSLO KŪRIMĄSI
Uždavinys skirtas SSGG analizėje identifikuotų problemų „Nėra veikiančių socialinių verslų“ (silpnybė Nr. 4) ir „Trūksta socialinio verslo paskatų“ (silpnybė Nr. 5) sprendimui. Kiekybinis uždavinio pokytis pateiktas žemiau esančioje lentelėje. Uždavinio pasirinkimas leis pasiekti strategijos tikslę numatytą tikslinės grupės asmenų ekonominio aktyvumo padidėjimą.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiami reikšmė
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai	0				10	10			20
2.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu	0				1				1
3.	Socialinio verslo subjektai, per BIVP projektus gavę paramą socialinio verslo kūrimui ir plėtrai	0				1				1
4.	Paramą gavusios įmonės (iš jų: labai mažos, mažosios, vidutinės ir didelės)	0				1				1

5.	Paramą dotacijomis gavusios įmonės	0			1				1
----	------------------------------------	---	--	--	---	--	--	--	---

1.2 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA - SKATINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ EKONOMINĮ AKTYVUMĄ BEI SOCIALINIO VERSLO KŪRIMĄSI	1.2 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA - SKATINTI NAUJŲ VERSLŲ PLĖTRĄ
Alternatyva pasirenkama. Šia alternatyva siekiama pagerinti Kalvarijos miesto darbingų, sunkumus patiriančių gyventojų padėtį darbo rinkoje įtraukiant juos į neformalias verslumo skatinimo bei darbo įgūdžių stiprinimo veiklas, kas ir yra numatyta tikslo ir uždavinio įgyvendinimo siekyje. Taip pat šia alternatyva siekiama prisidėti prie socialinio verslų kūrimosi.	Alternatyva apriboja ir tikslinių grupių dalyvavimą ir galimų veiklų vykdymą jas susiaurindama.

2 TIKSLAS – STIPRINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ PASIRENGIMĄ EKSTREMALIOSIOMS SITUACIJOMS IR ATSPARUMĄ KRIZĖMS	
Tikslo pasirinkimo priežastis – strategijos veiksmais sudaryti sąlygas Kalvarijos miesto gyventojams dalyvauti gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais ir praktinių parengties įgūdžių ugdymo veiklose. Šis tikslas pasirinktas įvertinus poreikį stiprinti ne tik institucijų, bet ir pačių gyventojų pasirengimą veikti ekstremaliųjų situacijų ar grėsmių atvejais, tinkamai reaguoti į galimas grėsmes ir atsakingai vertinti informaciją krizinių situacijų metu. Tikslo įgyvendinimas apims edukacinių bei prevencinių programų, apimančių teorinius, simuliacinius ir praktinius užsiėmimus, organizavimą ir įgyvendinimą, siekiant didinti gyventojų saugumą, krizių valdymo efektyvumą, Kalvarijos miesto gyventojų atsparumą ir atsparumą dezinformacijai..	
TIKSLO 1 ALTERNATYVA – STIPRINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ PASIRENGIMĄ EKSTREMALIOSIOMS SITUACIJOMS IR ATSPARUMĄ KRIZĖMS	TIKSLO 2 ALTERNATYVA – DIDINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ INFORMUOTUMĄ CIVILINĖS SAUGOS KLAUSIMAIS
Alternatyva pasirenkama, nes ji geriausiai atitinka planuojamų gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais ir praktinių parengties įgūdžių ugdymo veiklų turinį. Ši alternatyva leidžia įgyvendinti edukacines bei prevencines programas, apimančias teorinius, simuliacinius ir praktinius užsiėmimus, skirtus gyventojų saugumui, krizių valdymo efektyvumui, Kalvarijos miesto gyventojų atsparumui ir atsparumui dezinformacijai didinti. Pasirinkta alternatyva sudaro galimybes stiprinti Kalvarijos miesto gyventojų žinias, gebėjimus ir pasirengimą veikti ekstremaliųjų situacijų ar grėsmių atvejais.	Alternatyva nepasirenkama, nes ji yra siauresnė ir labiau orientuota į informacijos suteikimą, o ne į platesnį pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms ir atsparumo krizėms stiprinimą. Vien gyventojų informuotumo didinimas nepakankamai atskleidžia siekiamą pokytį, nes civilinės saugos švietimo veiklomis siekiama ne tik supažindinti gyventojus su galimomis grėsmėmis, bet ir padėti jiems tinkamai reaguoti, priimti atsakingus sprendimus, pasirūpinti savimi bei kitais gyventojais.

1.	Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros projektų veiklų dalyviai, dalyvavę gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklose, dalyvių skaičius	0		10	50	40	0	100
----	--	---	--	----	----	----	---	-----

4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANČIAI STRATEGIJĄ EIGA

4.1. VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija buvo rengiama aktyviai konsultuojantis su vietos bendruomenių ir verslo atstovais, nevyriausybinėmis organizacijomis, su savivaldybės politikais ir savivaldybės administracijos padalinių atstovais, su kitų interesų atstovais.

Pradėjus rengti strategiją buvo numatyta konsultuotis su vietos bendruomene viešuose renginiuose ir konsultacijose, surinkti gyventojų nuomonę konkrečiais klausimais vykdant apklausą. Vietos plėtros strategijos rengimo eigoje vienu iš svarbiausių ir reikšmingiausių konsultavimosi metodų tapo susitikimai su organizacijų atstovais, kurių metu buvo aptariamose pastebėtos problemos, jų mastai, siūlomi būdai problemoms spręsti. Galiausiai problemų sprendimo įgyvendinimui išvystytos idėjos ir aptarti tam reikalingi finansiniai ištekliai.

2023 m. sausio-kovo mėn. Kalvarijos miesto VVG vykdė besibaigiančio laikotarpio strategijos projektų aptarimus su projektų vykdytojais ir jų partneriais, kartu diskutavo apie vizijas, idėjas ir iniciatyvas ateinančio laikotarpio strategijoje.

2023 m. balandžio 19 d. surengtas renginys, apie kurį paskelbta Kalvarijos miesto VVG FB paskyroje, kviečiant dalyvauti visus norinčius dalyvauti miesto gyventojus, taip pat el. paštu išsiųsti kvietimai visoms žinomoms ir galinčioms susidomėti renginiu organizacijoms. Renginyje dalyvavo 30 asmenų iš 15 organizacijų. Renginyje „Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija. Įgyvendinimas ir planai“ buvo pristatyta aktuali informacija apie įgyvendintą vietos plėtros strategiją bei kalbėta apie naujo laikotarpio vietos plėtros strategijos rengimą, pasidalinta socialinės atskirties mažinimo ir įsidarbinimo galimybių didinimo Kalvarijos mieste išvalgomis. Renginyje dalyvavę nevyriausybinių organizacijų, bendruomenės nariai buvo kviečiami aktyviai dalyvauti diskusijoje, siekiant sužinoti, kokios problemos ir galimi jų sprendimo būdai, kokie pasiūlymai bei diskutuota apie galimus Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos tikslus ir uždavinius bei veiksmus. Susitikimo metu buvo nuspręsta dar ne kartą organizuoti tikslinių grupių susitikimus, siekiant išklausti visus pasiūlymus, išsiaiškinti problemines sritis.

2023 m. balandžio 21 d. Kalvarijos miesto VVG el. paštu išsiuntė informacija, pateiktą renginyje, Kalvarijos miesto organizacijoms ir pakvietė jas pildyti ir siųsti projektų idėjas pagal pasiūlytą formą bei kvietimas 2023 m. gegužės 2 d. dalyvauti konsultacijose dėl Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos idėjų ir iniciatyvų projektinių pasiūlymų pildymo.

2023 m. gegužės 2 d., konsultacijose dalyvavo Kalvarijos miesto organizacijų atstovai.. Dalyvavo Kalvarijos savivaldybės administracijos socialinių reikalų skyriaus, švietimo, kultūros ir sporto skyriaus, biudžetinių įstaigų, nevyriausybinų organizacijų, bendruomenės ir verslo atstovai. Susitikimą moderavo Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės pirmininkė Rūta Kučinskienė. Ji išsamiai pristatė vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių nuostatas bei principus, susitikimo dalyviams įvardino remiamas veiklos sritis, vietos plėtros strategijos vertinimo etapus ir kriterijus. Susitikimo metu taip pat buvo aptarta Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos rengimo metodika ir darbų organizavimo planai. Taip pat buvo suplanuota detaliau išanalizuoti ir aptarti organizacijų pateiktas idėjas ir iniciatyvas, patikslinti preliminariai aptarus vietos plėtros strategijos tikslus, uždavinius ir veiksmus. Buvo atsiųsta 10 organizacijų idėjų, kurias aptarti miesto gyventojai ir organizacijos buvo kviečiami renginio, kuris vyko 2023 m. liepos 10 d., metu.

2023 m. gegužės 4 d. Kalvarijos miesto VVG, Kalvarijos savivaldybės interneto svetainėse ir FB paskyrose paskelbtas kvietimas teikti idėjų ir iniciatyvų projektinius pasiūlymus pagal pasiūlytą formą.

2023 m. liepos 10 d. Kalvarijos miesto bendruomenė buvo pakviesta į renginį „Sėkmingas Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos įgyvendinimas“, buvo pristatyta aktuali informacija apie įgyvendintą vietos plėtros strategiją, jo metu kalbėta apie naujo laikotarpio vietos plėtros strategijos rengimą, pasidalinta socialinės atskirties mažinimo ir įsidarbinimo galimybių didinimo Kalvarijos mieste įžvalgomis. Šiame renginyje dalyvavo tiek pateikę idėjas organizacijos, tiek kitų organizacijų atstovai, kurie turėjo klausimų ar pasiūlymų vietos plėtros strategijos kryptims, tikslinėms grupėms, ar veikloms. Su renginyje dalyvavusiais miesto bendruomenės atstovais buvo konsultuojamasi dėl preliminariai nustatytų vietos plėtros strategijos tikslų ir uždavinių, tikslinių grupių ar galimų strategijos veiksmų ir jų apimčių

2023 m. liepos 12 d. buvo paviėšinta informaciją apie pasirašytą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto „Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos 2024-2029 m. parengimas“ Nr. 11-001-T-0036 sutartį, pagal kurią buvo gauta parama, skirta strategijos parengimui. Taip pat ši informacija A3 plakato forma buvo patalpinta Kalvarijos savivaldybės administracijos skelbimų lentoje.

2023 m. liepos 16 d. buvo išplatinta elektroninė apklausa „Kalvarijos miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimas“, kurio nuoroda buvo periodiškai dalijamasi pakartotinai. Anketinės apklausos nuoroda ir prašymas dalintis buvo paskelbti ir Kalvarijos miesto VVG bei Kalvarijos savivaldybės tinklapiuose ir socialiniuose tinkluose, taip pat prašymas pakviesti narius ir jų šeimas pildyti apklausą buvo siunčiamas įvairioms organizacijoms. Apklausoje sudalyvavo 422 asmenų, iš kurių 380 Kalvarijos miesto gyventojai.

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija buvo patvirtinta pagal visas procedūras, numatytas Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklėse, patvirtintose LR Vidaus reikalų ministro 2023 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. 1V-635. Rengiant Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją taikytos viešinio ir konsultavimosi priemonės yra pakankamos, kadangi visos strategijos rengimo metu vyko nuolatinis bendravimas su gyventojais ir organizacijomis, priimami pasiūlymai, kviečiama diskutuoti. Apie strategijos rengimą buvo informuojama ir pasiūlymai renkami spausdinant straipsnius internete, organizuojant susitikimus su interesų grupių atstovais, atliekant reprezentatyvią apklausą, bendraujant asmeniškai su organizacijų atstovais, gyventojais. Gauti pasiūlymai buvo sistemini, aptariami ir dar kartą diskutuojami viešų susitikimų metu.

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos 2024-2029 tikslų, uždavinių ir veiksmų formuluotės, apimtys ir lėšų paskirstymas buvo aptartas Kalvarijos miesto VVG valdybos susirinkime 2023 m. spalio 9 d. Susirinkimo metu buvo pristatyti Kalvarijos miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo rezultatai ir strategijos veiksmai. Šiame susirinkime valdybos nariams pristatyta siūloma vietos plėtros strategijos struktūra, tikslų, uždavinių ir veiksmų formuluotės, diskutuota dėl projektų skaičiaus kiekviename veiksmo (veiksmo apimties), lėšų poreikio ir paskirstymo, socialinių verslų skaičiaus. Buvo priimtas sprendimas preliminariai patvirtinti susirinkime išdiskutuotą vietos plėtros strategijos struktūrą, formuluotes ir apimtis.

2023 m. spalio mėn. Kalvarijos miesto VVG atstovai intensyviai dalyvavo susitikimuose su Vidaus reikalų ministerija ir Centrine projektų valdymo agentūra dėl atnaujintų ir įsigaliojusių naujų Vietos plėtros strategijos rengimo ir atrankos taisyklių. 2023 m. spalio 11 d. įsigaliojus naujoms Vietos plėtros strategijos rengimo ir atrankos taisyklėms, parengtas Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos 2024-2029 m. projektas buvo peržiūrimas ir koreguojamas. Su Kalvarijos savivaldybės atstovais buvo diskutuojama dėl savivaldybės galimybių prisidėti finansiškai prie Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos veiksmų įgyvendinimo, teikiami oficialūs raštai.

2023 m. lapkričio 15 d. įvyko Marijampolės regiono plėtros tarybos kolegijos posėdis, kuriame Marijampolės regiono plėtros tarybos kolegija priėmė sprendimą, kad Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės 2024-2029 metų vietos plėtros strategijos tikslai, uždaviniai ir veiksmai atitinka 2022-2030 metų Marijampolės regiono plėtros plano tikslams.

2023 m. lapkričio 21 d. įvyko renginys „Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos 2024-2029 m. pristatymas“. Renginio metu, kuriame dalyvavo Kalvarijos miesto organizacijų ir įstaigų atstovai, aktyvūs gyventojai bei kiti suinteresuoti asmenys, buvo kalbama ir diskutuojama apie Kalvarijos miesto vietos

veiklos grupės 2024-2029 metų vietos plėtros strategijos tikslus, planuojamais įgyvendinti veiksmus, tikslines grupes, rodiklius.

2023 m. lapkričio 22 d. buvo paskelbta informacija apie Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros 2024-2029 metų strategijos projektą. Kalvarijos miesto gyventojai, visa bendruomenė bei suinteresuoti asmenys buvo kviečiami susipažinti su Strategijos projektu bei teikti savo pastebėjimus, pasiūlymus el. paštu kalvarijosmiestovvg@gmail.com. Informacija buvo paskelbta Kalvarijos miesto VVG internetu tinklalapyje bei socialiniame tinkle.

2023 m. lapkričio 30 d. įvyko Kalvarijos savivaldybės tarybos posėdis, kuriame Kalvarijos savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-190 (1.5E) pritarta Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros 2024-2029 metų strategijos projektui ir daliniam finansavimui iš Kalvarijos savivaldybės biudžeto lėšų skiriant 7,5 proc. Tokiu būdu Kalvarijos mieste veikiančioms įstaigoms, organizacijoms sudarytos sąlygos gauti finansinę paramą teikiant projektų įgyvendinimo planus Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros 2024-2029 metų strategijos įgyvendinimui.

2023 m. lapkričio 30 d. Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija 2024-2029 m. buvo patvirtinta Kalvarijos miesto VVG visuotiniame narių ir Kalvarijos miesto VVG valdybos narių susirinkimuose.

2026 m. balandžio 20 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui priėmus įsakymą Nr. 1V-314 „Dėl vietos plėtros strategijų keitimo inicijavimo, jo esminių sąlygų, pradžios ir pabaigos nustatymo“, atsirado galimybė papildyti vietos plėtros strategijas gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklomis. Atsižvelgiant į šį įsakymą ir jame nustatytas esmines vietos plėtros strategijų keitimo sąlygas, Kalvarijos miesto VVG pradėjo Kalvarijos miesto vietos plėtros 2024–2029 metų strategijos pakeitimo rengimą.

Kalvarijos miesto VVG valdyba 2026 m. balandžio 8 d. inicijavo vietos plėtros strategijos keitimą, siekiant strategiją papildyti nauju tikslu, uždaviniu ir veiksmu, susijusiais su Kalvarijos miesto gyventojų švietimu civilinės saugos klausimais. Strategijos pakeitimu numatoma stiprinti Kalvarijos miesto gyventojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir atsparumą krizėms, organizuojant ir įgyvendinant gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklas, skirtas gerinti įvairių tikslinių grupių pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms.

2026 m. birželio 8-14 d. vykdomos konsultacijos su Kalvarijos miesto gyventojais, organizacijomis ir kitais suinteresuotais asmenimis dėl planuojamo vietos plėtros strategijos pakeitimo. Konsultacijų metu buvo pristatyta galimybė į strategiją įtraukti civilinės saugos švietimo veiklas, aptartas

jų aktualumas Kalvarijos miesto gyventojams, galimos tikslinės grupės, planuojamų veiklų kryptys ir laukiamas pokytis. Gauti pasiūlymai ir pastabos buvo įvertinti rengiant strategijos pakeitimo projektą.

Strategijos pakeitimo projektas buvo parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2026 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. 1V-314 nustatytais sąlygomis ir Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos 6.4 papunktyje nustatyta VPS pakeitimų inicijavimo tvarka. Pakeitimu numatoma įgyvendinti gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklas, suplanuojant produkto rodiklį „Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros projektų veiklų dalyviai, dalyvavę gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklose“ ir įtraukiant ne mažiau kaip 100 unikalių dalyvių.

2026 m. birželio 17 d. Kalvarijos savivaldybės Taryba pritarė Kalvarijos miesto vietos plėtros 2024–2029 metų strategijos pakeitimui. 2026 m. birželio 23 d. Marijampolės regiono plėtros tarybos kolegija pritarė Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės 2024–2029 metų vietos plėtros strategijos pakeitimui ir patvirtino, kad strategijos pakeitimu numatomi tikslai, uždaviniai ir veiksmai atitinka 2022–2030 metų Marijampolės regiono plėtros plano tikslus. Strategijos pakeitimas prisideda prie regiono plėtros plano 2 tikslo „Pagerinti sąlygas investicijoms ir skatinti ekonominį aktyvumą bei didinti regiono atsparumą“ įgyvendinimo.

4.2. KONSULTACIJŲ REZULTATAI

Rengiant Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją buvo konsultuotasi su įvairias tikslines grupes atstovaujančiais visuomenės atstovais, organizacijomis ir įstaigomis. Konsultacijose buvo analizuojami organizacijų ir įstaigų, vienijančių tikslines grupes poreikiai, jų pajėgumai ir galimybės teikti ir įgyvendinti projektus. Konsultacijų metu išdiskutuotos idėjos ir jų apimtys, tikslinių grupių įtraukimo būdai, remiantis ankstesnio periodo projektų patirtimi išdiskutuotos grėsmės ir galimybės.

Konsultuotasi su biudžetinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, teikiančiomis dienos priežiūros paslaugas neįgaliems vaikams, neįgaliems suaugusiems, senjorams, socialinių paslaugų centrais, stacionarios senelių ir neįgalių asmenų priežiūros įstaigomis, slaugos paslaugas į namus teikiančiomis organizacijomis, konsultuojančiomis priklausomybės ligomis sergančius asmenis ar išėjusius iš įkalinimo įstaigos, smurto ar psichikos sveikatos problemas sprendžiančiomis organizacijomis, miesto bendruomeninės organizacijos atstovais, savanorystės tinklą kuriančiomis organizacijomis (koordinatorišiais, savanorius priimančiomis organizacijomis, kt.), jaunimo organizacijų atstovais, užimtumo

tarnybos jaunimo centro atstovais, nedidelėmis NVO teikiančiomis psichologines, sociokultūrinės paslaugas (edukacijos, neuroedukacijos, terapijos, išvykos, pažintiniai vizitai ir pan.). Tokiu būdu pasiektos įvairios tikslines grupes pažįstančios ir joms paslaugas teikiančios organizacijos, kurios galėjo išsamiai ir kompetentingai diskutuoti apie šių tikslinių grupių problemas, poreikius bei jų patenkinimui reikalingas socialines paslaugas, jų apimtis, padėti išgryninti strategijos tikslus ir uždavinius, pasiūlyti idėjas veiksmų formuluotėms ir apimtims. Organizacijų pateiktos idėjos buvo konkrečios ir susietos su tikslinių grupių poreikiais, pateikė aiškias kryptis tų poreikių patenkinimui ir nurodė, kokiomis apimtimis. Potencialių socialinių verslų atstovai pateikė idėjas dėl tikslinių grupių, kurių poreikius žino arba gali numatyti, socialinės atskirties mažinimo poreikių patenkinimo ekonominės veiklos vykdymo metodais, aiškiai apsibrėžiant veiklos kryptis, daromą poveikį ir jo matavimo būdus bei metodus tikslams pasiekti.

Kalvarijos miesto VVG per visą Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos rengimo laikotarpį informaciją viešino oficialiame interneto tinklalapyje. Informacija apie Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės 2024-2029 metų vietos plėtros strategijos tikslus, planuojamus įgyvendinti veiksmus, tikslines grupes, rodiklius pristatyta renginio, kuris vyko 2023 m. lapkričio 21 d. metu.

Kalvarijos miesto gyventojai, visa bendruomenė bei suinteresuoti asmenys buvo kviečiami susipažinti su Strategijos projektu bei teikti savo pastebėjimus, pasiūlymus el. paštu kalvarijosmiestovvg@gmail.com. Informacija buvo skelbiama oficialiame interneto tinklalapyje.

5. KALVARIJOS MIESTO 2024-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS

1. TIKSLAS - SKATINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ IR EKONOMINĮ AKTYVUMĄ										
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	viso 2022-2029 m.
	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	123 692,00	141 882,00	80 036,00	61 846,00	0,00	407 456,00
	Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	32 287,25	32 287,25	0,00	0,00	64 574,50
	LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	21 828,00	30 735,75	19 821,75	10 914,00	0,00	83 299,50
	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	11 798,92	16 613,92	10 714,46	5 899,46	0,00	45 026,76
	Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Iš viso tikslui:	0,00	0,00	0,00	157 318,92	221 518,92	142 859,46	78 659,46	0,00	600 356,76
1.1 UŽDAVINYS - DIDINTI SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ TEIKIANT SOCIALINES PASLAUGAS										
	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	123 692,00	123 692,00	61 846,00	61 846,00	0,00	371 076,00
	Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	21 828,00	21 828,00	10 914,00	10 914,00	0,00	65 484,00
	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	11 798,92	11 798,92	5 899,46	5 899,46	0,00	35 396,76
	Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Iš viso uždaviniui:	0,00	0,00	0,00	157 318,92	157 318,92	78 659,46	78 659,46	0,00	471 956,76

1.1.1. Veiksmas - „Socialinių pasaugų teikimas organizuojant užimtumo veiklas socialiai pažeidžiamų grupių asmenims“ (Numatoma veiksmo pradžia 2025 m., veiksmo pabaiga – 2028 m.)	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, atrinkti konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	123 692,00	123 692,00	61 846,00	61 846,00	0,00	371 076,00
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	21 828,00	21 828,00	10 914,00	10 914,00	0,00	65 484,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	11 798,92	11 798,92	5 899,46	5 899,46	0,00	35 396,76
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	0,00	0,00	0,00	157 318,92	157 318,92	78 659,46	78 659,46	0,00	471 956,76
1.2 UŽDAVINYS - SKATINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ EKONOMINĮ AKTYVUMĄ BEI SOCIALINIO VERSLO KŪRIMĄSI											
		Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	18 190,00	18 190,00	0,00	0,00	36 380,00
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	32 287,25	32 287,25	0,00	0,00	64 574,50
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	8 907,75	8 907,75	0,00	0,00	17 815,50
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	4 815,00	4 815,00	0,00	0,00	9 630,00
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso uždaviniui:	0,00	0,00	0,00	0,00	64 200,00	64 200,00	0,00	0,00	128 400,00
1.2.1. „Ekonominio aktyvumo	Viešieji ir privatūs juridiniai	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	18 190,00	18 190,00	0,00	0,00	36 380,00

skatinimas, ugdant darbo rinkoje reikalingus ir verslumo įgūdžius“ (Numatoma veiksmo pradžia 2026 m., veiksmo pabaiga – 2027 m.)	asmenys, atrinkti konkurso būdu	Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	3 210,00	3 210,00	0,00	0,00	6 420,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	1 735,14	1 735,14	0,00	0,00	3 470,27
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	0,00	0,00	0,00	0,00	23 135,14	23 135,14	0,00	0,00	46 270,27
1.2.+ 2. Veiksmas - "Socialinio verslo iniciatyvų vykdymas" (Numatoma veiksmo pradžia 2026 m., veiksmo pabaiga – 2027 m.)	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, atrinkti konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	32 287,25	32 287,25	0,00	0,00	64 574,50
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	5 697,75	5 697,75	0,00	0,00	11 395,50
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	3 079,86	3 079,86	0,00	0,00	6 159,73
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	0,00	0,00	0,00	0,00	41 064,86	41 064,86	0,00	0,00	82 129,73

2 TIKSLAS – STIPRINTI KALVARIJOS MIESTO GYVENTOJŲ PASIRENGIMĄ EKSTREMALIOSIOMS SITUACIJOMS IR ATSPARUMĄ KRIZĖMS

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	viso 2023-2030 m.
Europos socialinis fondas +	0.00	0.00	0,00	0,00	40 000,00	40 000,00	15 000,00	5 000,00	100 000,00

Iš viso:	128 066,00	0,00	0,00	5 845,00	23 380,00	23 380,00	23 380,00	23 380,00	11 701,00	17 000,00
-----------------	-------------------	-------------	-------------	-----------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Iš viso vietos plėtros strategijai:	
Europos socialinis fondas +	507 456,00
Europos regioninės plėtros fondas	175 130,60
LR valstybės biudžetas	100 809,40
Savivaldybės biudžeto lėšos	502 89,92
Privačios lėšos	0,00
Iš viso:	833 685,92

6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA

6.1. UŽ VEIKSMŲ, SKIRTŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJAI ĮGYVENDINTI, ATRANKĄ, STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO KOORDINAVIMĄ IR STEBĖSENĄ ATSAKINGI MIESTO VVG ORGANAI

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė yra atsakinga už Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos įgyvendinimo veiksmų atranką ir įgyvendinimą, strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, įgyvendindama miesto plėtros strategiją atsako už šiuos veiksmus:

- vietos plėtros strategijos administravimą;
- atitikimą miesto VVG tinkamumo požymiams;
- nediskriminuojančių ir skaidrių vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankos kriterijų bei vietos plėtros projektų atrankos procedūrų nustatymą;
- kvietimų teikti vietos plėtros projektų įgyvendinimo planus parengimą ir paskelbimą;
- vietos plėtros projektų priėmimą ir vertinimą;
- vietos plėtros projektų, atitinkančių vietos plėtros strategijos tikslą ir uždavinius, atrinkimą ir paramos sumos nustatymą;
- prioriteto vietos plėtros projektams suteikimą pagal bendro finansavimo indėlio dydį į vietos plėtros strategiją;
- siūlomų finansuoti vietos plėtros projektų sąrašo sudarymą;
- metinės ir galutinės ataskaitos rengimą;
- vietos plėtros strategijos įgyvendinimą ir vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėseną;
- miesto vietos veiklos grupės sudėties, sprendimų, vietos plėtros projektų atrankos kriterijų bei procedūrų ir įgyvendinamų vietos plėtros projektų viešinimą.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, įgyvendindama strategiją, kiekvieną veiksmą ir atsakomybę priskiria atitinkamam vietos veiklos grupės valdymo organui ar darbuotojui (žr. 19 lentelę). Pagrindiniai Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės valdymo organai yra Kalvarijos miesto vietos veiklos visuotinis narių susirinkimas, Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės valdyba, Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės pirmininkas. Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metu organizacijoje dirbs darbuotojas (-ai), bus kviečiami projektų vertintojai, strategijos įgyvendinime dalyvaus projektų vykdytojai.

19 lentelė

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės atsakomybių pasiskirstymas

Organas	Atsakomybės sritys
Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės visuotinis susirinkimas	1. Vietos plėtros strategijos ir jos pakeitimų tvirtinimas. 2. Kasmetinės vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėsenos tvirtinimas. 3. Kalvarijos miesto VVG darbo skaidrumo, viešumo, tinkamo finansų panaudojimo užtikrinimas ir priežiūra.

	<p>4. Kalvarijos miesto VVG pirmininko rinkimas ir atšaukimas, jo atlyginimo nustatymas, pareiginių nuostatų patvirtinimas.</p> <p>5. VVG administracinės struktūros ir darbuotojų pareigybių nustatymas, administracijos darbuotojų atlyginimų dydžių tvirtinimas.</p>
Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės VVG valdyba	<p>1. Vadovavimas Kalvarijos miesto VVG veiklai tarp visuotinių narių susirinkimų.</p> <p>2. Vietos plėtros strategijos pakeitimo inicijavimas.</p> <p>3. Sprendimų dėl dalyvavimo projektinėse veiklose priėmimas.</p> <p>4. Veiksmų projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų patvirtinimas, jeigu Kalvarijos miesto VVG valdybai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.</p> <p>5. Kvietimų, teikti veiksmų projektus, dokumentų tvirtinimas.</p> <p>6. Siūlomų finansuoti veiksmų projektų sąrašo tvirtinimas.</p> <p>7. Sprendimų dėl dalyvavimo asocijuotų organizacijų veikloje priėmimas.</p>
Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės pirmininkas	<p>1. Kalvarijos miesto VVG atitikimo vietos veiklos grupės tinkamumo požymiams įgyvendinimas ir koordinavimas.</p> <p>2. Vietos plėtros strategijos administravimo koordinavimas.</p> <p>3. Vietos plėtros strategijos ir jos pakeitimų teikimas tvirtinti visuotiniam narių susirinkimui.</p> <p>4. Metinių vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitų teikimas. Informacijos apie vietos plėtros strategijos įgyvendinimą teikimas valdybai ar visuotiniam narių susirinkimui paprašius.</p> <p>5. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitų pateikimas kontroliuojančiajai institucijai.</p> <p>6. Darbuotojų (savanorių) priėmimas į darbą, sutarčių su jais sudarymas.</p> <p>7. Veiksmų projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų parengimo koordinavimas.</p> <p>8. Kvietimų teikti veiksmų projektus dokumentų teikimas Kalvarijos miesto VVG valdybos tvirtinimui.</p> <p>9. Pateiktų veiksmų projektų vertinimo ir siūlomų finansuoti projektų sąrašo sudarymo koordinavimas.</p> <p>10. Veiksmų projektų atrankos posėdžių organizavimas.</p> <p>11. Vietos plėtros strategijos numatytų stebėsenos rodiklių reikšmių pasiekimo duomenų registravimo ir apskaičiavimo koordinavimas.</p> <p>12. Vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėsenos vykdymo koordinavimas.</p> <p>13. Sprendimų dėl viešųjų pirkimų atlikimo priėmimas.</p> <p>14. Kalvarijos miesto VVG atstovavimas asocijuotų organizacijų veiklose.</p>
Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės įdarbintas darbuotojas	<p>1. Vietos plėtros strategijos administravimas.</p> <p>2. Veiksmų projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų parengimas.</p> <p>3. Kvietimų teikti veiksmų projektus parengimas ir paskelbimas.</p> <p>4. Pateiktų veiksmų projektų vertinimo koordinavimas.</p> <p>5. Siūlomų finansuoti veiksmų projektų sąrašo sudarymas.</p> <p>6. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitų pildymas.</p> <p>7. Pasiektų stebėsenos rodiklių reikšmių duomenų registravimas ir apskaičiavimas.</p> <p>8. Vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėsenos vykdymas.</p> <p>9. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo, administravimo ir vykdymo veiklų viešinimas.</p> <p>10. Viešųjų pirkimų dokumentų rengimas ir pirkimų atlikimas.</p>

6.2. VPS ĮGYVENDINIMO PROCEDŪRA VYKDANT VIETOS PLĖTROS PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ ATRANKĄ

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos įgyvendinimo procedūra, kurios metu atrinkami projektai ir jų vykdytojai, yra viena iš pagrindinių Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės veiklos ir atsakomybė sričių.

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija bus įgyvendinama veiksnių projektų įgyvendinimo principu, taikant konkursinį projektų atrankos būdą.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė projektų atrankos procese užtikrina atrankos procedūrų skaidrumą, lygių teisių ir nediskriminavimo principų laikymąsi. Veiksnių atrankos procedūra atliekama pagal sudarytą veiksnių planą, o veiksmus įgyvendinančių projektų atranka vykdoma laikantis skaidrių ir nediskriminuojančių atrankos kriterijų. Atrankos kriterijus, jų vertinimo balus ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašą tvirtina visuotinis Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė narių susirinkimas arba kolegialus valdymo organas, jeigu jam visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.

Vietos plėtros projektų atranka (kvietimų paskelbimo, vietos plėtros projektų įgyvendinimo planų vertinimo ir vietos plėtros projektų sąrašų sudarymo terminus) vyks vadovaujantis Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių nuostatomis. Kvietimo dokumentus ir jų pakeitimus tvirtina visuotinis miesto VVG narių susirinkimas arba kolegialus valdymo organas, jeigu jam visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.

Prieš paskelbiant kvietimą vietos plėtros projektų atrankai atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas gali būti keičiami siekiant efektyvesnio vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ir (arba) atsižvelgiant į vietos plėtros strategijos pakeitimus. Paskelbus kvietimą vietos plėtros projektų atrankai ir projektų įgyvendinimo planų vertinimo metu atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas yra nekeičiami.

Įgyvendinant Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją VVG vadovausis šiomis pagrindinėmis vietos plėtros projektų atrankos nuostatomis:

Tinkami pareiškėjai ir partneriai bus įvardijami kiekvieno kvietimo dokumentuose atsižvelgiant į kontroliuojančios institucijos parengtas VPS įgyvendinimo taisykles ir Projektų finansavimo sąlygų aprašą.

Reikalavimai projektams. Visi projektai turi atitikti bendruosius projektų reikalavimus, nustatytus „Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėse“.

Nuosavas įnašas. Įgyvendinant Kalvarijos miesto VPS kiekvienam veiksmui bus skiriamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų (toliau – ES) bei privačios pareiškėjų ir (arba) partnerių lėšos. ES lėšos sudarys ne daugiau kaip 92,5 proc. projekto lėšų poreikio, o likusias lėšas ne mažiau kaip 7,5 proc. sudarys Kalvarijos savivaldybės biudžeto lėšos (žr. 2 priedą). Projektinių paraiškų pareiškėjas ar (ir) jo partneris savo iniciatyva ir savo, ir (arba) kitų šaltinių, lėšomis gali prisidėti prie vietos plėtros projekto įgyvendinimo didesne tinkamų finansuoti projekto išlaidų dalimi.

Reikalavimai vietos plėtros projektams. Visi atrankos metu patvirtinti ir į siūlomus finansuoti sąrašus įtraukti vietos plėtros projektai turi atitikti bendruosius ir kitus projektų reikalavimus, nustatytus Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėse. Siūlomų finansuoti ir rezervo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo projektų sąrašus, Kalvarijos miesto VVG teiks LR Vidaus reikalų ministerijai Taisyklėse numatyta tvarka ir terminais.

Vietos projektų vertinimo procedūra. Kvietimo dokumentuose nustatytais terminais gauti projektų įgyvendinimo planai atrenkami skaidriai, nediskriminuojančiai, išvengiant interesų konflikto. Kalvarijos miesto VVG atsako už vietos plėtros projektų naudos ir kokybės vertinimą, vertinimo atitiktį kvietimo dokumentams, Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių ir Vietos plėtros taisyklių įgyvendinimo nuostatomis.

Prieš atlikdamas vertinimą, vietos plėtros projekto vertintojas turi patvirtinti savo konfidencialumą ir nešališkumą pasirašydamas konfidencialumo ir nešališkumo deklaraciją, kuria įsipareigoja būti nešališkas ir laikytis konfidencialumo. Kalvarijos miesto VVG užtikrina, kad paskirto asmens dalyvavimas vertinant vietos plėtros projektą nesukels interesų konflikto.

Vietos plėtros projektų atrankos kriterijus sudaro administracinės atitikties bei naudos ir kokybės kriterijai, kuriais užtikrinama, kad vietos plėtros projektų įgyvendinimo planai būtų atrenkami skaidriai, nediskriminuojančiai, išvengiant interesų konflikto.

Administracinės atitikties vertinimo metu miesto VVG paskirtas vertintojas patikrina, ar vietos plėtros projektų įgyvendinimo plano visi laukai užpildyti, ar pridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai. Jeigu projektų įgyvendinimo planas yra užpildytas tinkamai ir pridėti visi formoje nurodyti dokumentai, projektų įgyvendinimo planas vertinamas toliau. Jeigu užpildyti ne visi projekto įgyvendinimo plano laukai ir/ar nepridėti visi formoje nurodyti dokumentai, projektinis pasiūlymas yra atmetamas. Neatmesti projektų įgyvendinimo planai vertinami pagal atitikimą nustatytiems kriterijams įvertinant kriterijaus išpildymą. Vietos plėtros projektų nauda ir kokybė vertinama balais, naudos ir kokybės vertinimą miesto VVG paskirtas vertintojas atlieka pagal vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašą, kuriame nustatyti naudos ir kokybės vertinimo kriterijai.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, prieš skelbdama kvietimą teikti vietos plėtros projektų įgyvendinimo planus, organizuoja susitikimus, kurių metu aptariamas kvietimo teikti projektų įgyvendinimo planų turinys: kurį (-iuos) uždavinį (-ius) turi atitikti projektų įgyvendinimo planai, kokiais papildomais vertinimo kriterijais bus vertinami pateikti kriterijai, nustatomos tikslios kvietimo pateikimo datos, pasirenkami vertintojų atrankos kriterijai (įvairius sektorius atstovaujantys asmenys arba išorės ekspertai, turintys patirties vertinant projektų įgyvendinimo planus), nustatomos ir patvirtinamos tolimesnės kvietimo ir projektinių pasiūlymų procedūros.

Visi projektų vykdytojai turės atitikti horizontaliuosius principus: projekto įgyvendinimo metu turės būti nepažeidžiami horizontalieji principai darnaus vystymosi, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą, lygių galimybių ir nediskriminavimo. Projektų veiklose turės būti sudarytos galimybės dalyvauti visiems vietos bendruomenių nariams, nepriklausomai nuo jų lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos, negalios ar kt. Projekto veiklose turės būti užtikrinamas prieinamumas visiems reikalavimo įgyvendinimas. Įgyvendinant projekto veiklas nebus pažeistos Chartijoje įtvirtintos teisės: orumas, laisvės, lygybė, solidarumas, pilietinės teisės, teisingumas. Projekto įgyvendinimo metu nebus pažeidžiamos Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvencijos nuostatos.

Atrenkant vietos projektų įgyvendintojus, nustatant atskirus projektų atrankos kriterijus laikomasi šių principų:

Partnerystės ir atvirumo principas. Papildomas balas atrenkant vietos projektus bus skiriamas jei projektas įgyvendinamas kartu su partneriu ir pasirenkant partnerius vadovaujamosi kriterijais:

- Aktualumo: partneriai turi būti aiškiai susiję arba su problema, kurią ketinama spręsti, arba su jos sprendimu.
- Proporcingumo: turi būti užtikrintas visų aktualių partnerių (teritorinių, socialinių, ekonominių, NVO) atstovavimas, nė viena iš partnerių grupių neturėtų dominuoti;
- Atstovavimo apimties: turėtų būti įtraukti partneriai, atstovaujantys platesniems, o ne siauresniems, individualiems interesams;

Vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, nediskriminavimo principas. Atrenkant projektus bus vertinama jų atitiktis lyčių lygybės, nediskriminavimo ir prieinamumo principams. Šis principas suprantamas ne tik kaip moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimas, bet ir draudimas varžyti žmogaus teises ar teikti asmeniui privilegijas dėl jo lyties, tautybės, rasinės ar etninės kilmės, kalbos, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, negalios, socialinės padėties, amžiaus arba seksualinės orientacijos. Vyrų ir moterų lygybė apima lygias teises, atsakomybes ir galimybes abiem lytims.

Jaunimo dalyvavimo principas. Jaunimo principas įgyvendinamas Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė nuostatose įtvirtinant nuostatą, kad juridinio asmens nariais ir (arba) jo kolegialaus valdymo organo nariais yra abiejų lyčių asmenys ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų ir bent vienas kolegialaus valdymo organo narys yra jaunesnis negu 29 metų ir (arba) deleguotas jaunimo nevyriausybinės organizacijos.

Visa projektų vertinimo procedūra turi neprieštarauti Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro bendrųjų nuostatų. VVG valdyba, gavusi vertintojų ataskaitas, priima sprendimą dėl tinkamų finansuoti projektų, sudarydama finansuojamų, rezervinių ir nefinansuojamų projektų sąrašus ir patvirtinta tvarka teikia juos Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijai.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metu viešina vietos plėtros strategijos įgyvendinimo eigą ir rezultatus interneto svetainėje ir (arba) vienos iš šalių partnerių (savivaldybės) interneto svetainėje, taip pat užtikrina nuolatinį joje pateikiamos informacijos atnaujinimą. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo viešinimas miesto Kalvarijos savivaldybės ir/arba Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės svetainėje pradedamas ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo administravimo projekto sutarties sudarymo.

6.3. VPS STEBĖSENOS TVARKA IR ĮGYVENDINIMO ETAPAI

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė atsakinga už vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėseną. Miesto vietos veiklos grupės pirmininkas koordinuoja ir užtikrina, kad tokia stebėseną būtų vykdoma, pagal šioje strategijos dalyje įvardintą tvarką.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, atlikdama vietos plėtros strategijos stebėseną, vieną kartą per kalendorinius metus parengia metinę ataskaitą apie vietos plėtros strategijos įgyvendinimą per praėjusius kalendorinius metus, vadovaudamasi Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių reikalavimus. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, baigusi įgyvendinti paskutinį vietos plėtros strategijos veiksmą, numatytą vietos plėtros strategijos finansiniame plane parengia galutinę ataskaitą.

Informacija apie įgyvendinamus projektus. Siekiant užtikrinti, kad nuolat būtų renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas efekto, rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, VVG paskirtas asmuo atsakingas už vietos plėtros strategijos priežiūrą, visą projektų įgyvendinimo laikotarpį, komunikuos su vietos plėtros projektų pareiškėjais, kas ketvirtį rinks informaciją apie planuotus bei pasiektus rezultato bei produkto rodiklių reikšmes, organizuos susitikimus bei lankysis projektų įgyvendinimo vietose. Taip pat, vietos projekto vykdytojas Strategijų įgyvendinimo taisyklėse nustatytais terminais parengia ir Kalvarijos miesto vietos veiklos grupei pateikia vietos projekto „Metinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą“ už praėjusius kalendorinius metus.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, apibendrinus gautas vietos projektų vykdytojų metines ataskaitas, Strategijų įgyvendinimo taisyklėse nustatytais terminais, LR Vidaus reikalų ministerijai pateikia visuotiniame VVG narių susirinkime patvirtintą metinę Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitą, pagal vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą. Metinė ataskaita skelbiama miesto VVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Kalvarijos savivaldybės interneto svetainėje.

Informacija apie baigtus įgyvendinti projektus. Vietos projekto vykdytojas, baigęs įgyvendinti vietos projektą Strategijų įgyvendinimo taisyklėse nustatytais terminais Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė pateikia „Galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą“.

Miesto VVG, baigusi įgyvendinti paskutinį vietos plėtros strategijos veiksmą, numatytą vietos plėtros strategijos finansiniame plane, parengia ir Strategijų įgyvendinimo taisyklėse nustatytais terminais LR Vidaus reikalų ministerijai pateikia galutinę Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitą pagal vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą. Galutinė ataskaita skelbiama miesto VVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Kalvarijos savivaldybės interneto svetainėje.

6.4. VPS PAKEITIMŲ INICIJAVIMO TVARKA

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė gali inicijuoti atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos keitimą. Vietos plėtros strategijos pakeitimus tvirtina visuotinis jos narių susirinkimas arba valdyba, jeigu jai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę. Prieš tvirtinant vietos plėtros strategijos pakeitimą, keitimas turi būti raštu suderintas su Ministerija.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė gali keisti vietos plėtros strategiją kai:

- būtina keisti dėl teisės aktų, reglamentuojančių vietos plėtros strategijų įgyvendinimą, pakeitimų;

- būtina keisti suplanuotų lėšų paskirstymą tarp vietos plėtros strategijos uždavinių ir veiksmo sričių;
- būtina keisti didžiausią galimą ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų paramos sumą (toliau – paramos suma) vienam vietos plėtros strategijos veiksmui įgyvendinti pagal skirtingus vietos plėtros strategijos uždavinius;
- būtina patikslinti vietos plėtros strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti vietos plėtros strategijoje numatytus rodiklius;
- būtina keisti strategijos finansavimo šaltinius, išskyrus ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų šaltinį;
- būtina patikslinti vietos plėtros strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti vietos plėtros strategijoje numatytus rodiklius.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, norėdama keisti vietos plėtros strategiją, privalo raštu pateikti LR Vidaus reikalų ministerijai motyvuotą prašymą leisti pakeisti vietos plėtros strategiją, miesto vietos veiklos grupės kolegialaus valdymo organo protokolo kopiją ir kartu su prašymu pateikti visą informaciją ir dokumentus, kuriais pagrindžiamas prašymas.

7. PRIEDAI

Eil. Nr.	Priedo pavadinimas
1.	Statistiniai duomenys
2.	Socialinių paslaugų išvystymo rodikliai Kalvarijos savivaldybėje
3.	Lėšų poreikio pagrindimas veiksams įgyvendinti
4.	Kalvarijos miesto VVG gyventojų poreikių tyrimas
5.	Viešinimo informacija
6.	Kalvarijos savivaldybės tarybos sprendimas
7.	Marijampolės regiono plėtros tarybos sprendimu patvirtinta išvada, kad vietos plėtros strategijos projektas atitinka regiono plėtros plano tikslus
8.	Visuotinis narių susirinkimo ir valdybos sprendimai dėl strategijos patvirtinimo